

LOKALPROGRAM
2023 til 2027

Våre hjertesaker

Den klima- og naturvennlige byen!

Vi setter alltid hensynet til miljø og klima, mennesker og natur i fremste rekke. Vi vil verne natur og byfjell og gi enklere tilgang til nærnatur for å skape gode liv for bergenserne. Klimakrisen er her nå, og påvirker både mennesker i byen, naturen rundt oss og infrastruktur vi er avhengig av. Derfor vil vi satse videre på gå- og sykkelbyen, legge til rette for timinuttersbyen, sørge for ren byluft, bedre og billigere kollektivtrafikk og få bybanen til alle bydeler. Vi vil ha en nullutslippsby innen 2030!

Et solidarisk samfunn!

MDG er partiet for mennesker og miljø. De med minst må få mest fra fellesskapet i en rettferdig fordeling av ressurser og goder. Vi vil jobbe for en ruspolitikk som setter hjelp fremfor straff, og kjempe for en mangfoldig og inkluderende by, uten rasisme og diskriminering. Bergen skal være en trygg by for mennesker på flukt.

En levende by!

Bergen skal bli en bedre by å bo i. Vi vil gjøre byen bedre for barna og lage enda flere lekeplasser i alle bydeler, få ned farten rundt skoler, barnehager og i boområder og ha flere bilfrie områder. Vi vil oppgradere offentlige byrom og parker og gjøre sjøen mer tilgjengelig for alle bergensere. Vi vil legge til rette for et blomstrende kunst- og kulturliv, med konserter, festivaler, dans og musikk. En grønn by er en god by å leve i!

Grønt arbeidsliv!

MDG støtter grønt næringsliv! En verden i endring krever tydelige, forutsigbare miljøkrav, som gir økt innovasjon og grønn omstillingsvilje. Vi vil ha utslippsfrie byggeplasser og bærekraftig ressursbruk. Vi vil legge til rette for grønne gründere, og for sirkulære næringer som satser på gjenbruk, reparasjon og deleøkonomi fremfor økt forbruk. Vi vil satse på tjenestenæringene, og jobbe for inkluderende, gode og anstendige arbeidsforhold i alle sektorer.

Innhold

Kapittel 1: Natur, klima og miljø - side 5

- Norges grønneste storby - side 5
- Nullutslippsby innen 2030 - side 6
- Miljø og forurensing - side 7
- En mat- og landbrukspolitikk for fremtiden - side 8
- Verdens beste by for dyrene - side 9

Kapittel 2: Byutvikling og samferdsel - side 10

- En gøyere og mer inkluderende by - side 10
- Byutvikling til det beste for mennesker og natur - side 11
- En bedre by for alle som går og sykler - side 12
- Fyll bybanen og bussene - side 14
- Grønn samferdsel - side 15

Kapittel 3: Et grønt nærings- og arbeidsliv - side 16

Kapittel 4: Kommunen som kunde og eier - side 18

Kapittel 5: Et solidarisk samfunn - side 19

- Sosialpolitikk - side 19
- Bedre å bo i Bergen - side 20
- Medmenneskelig og kunnskapsbasert ruspolitikk - side 21

Kapittel 6: Helse og livskvalitet - side 22

- Fastlegeordningen - side 22
- Psykisk helse - side 23
- Helse og seksualitet - side 23
- Helse for eldre - side 24

Innhold

Kapittel 7: Oppvekst, barnehage og skole - side 24

Oppvekst og barnehage - side 25
En grønn skolehverdag - side 25

Kapittel 8: Idrett og friluftsliv - side 27

Kapittel 9: Nærkulturbyen - side 28

Kunst og kultur - side 28
Kulturtilbud for barn og unge - side 29

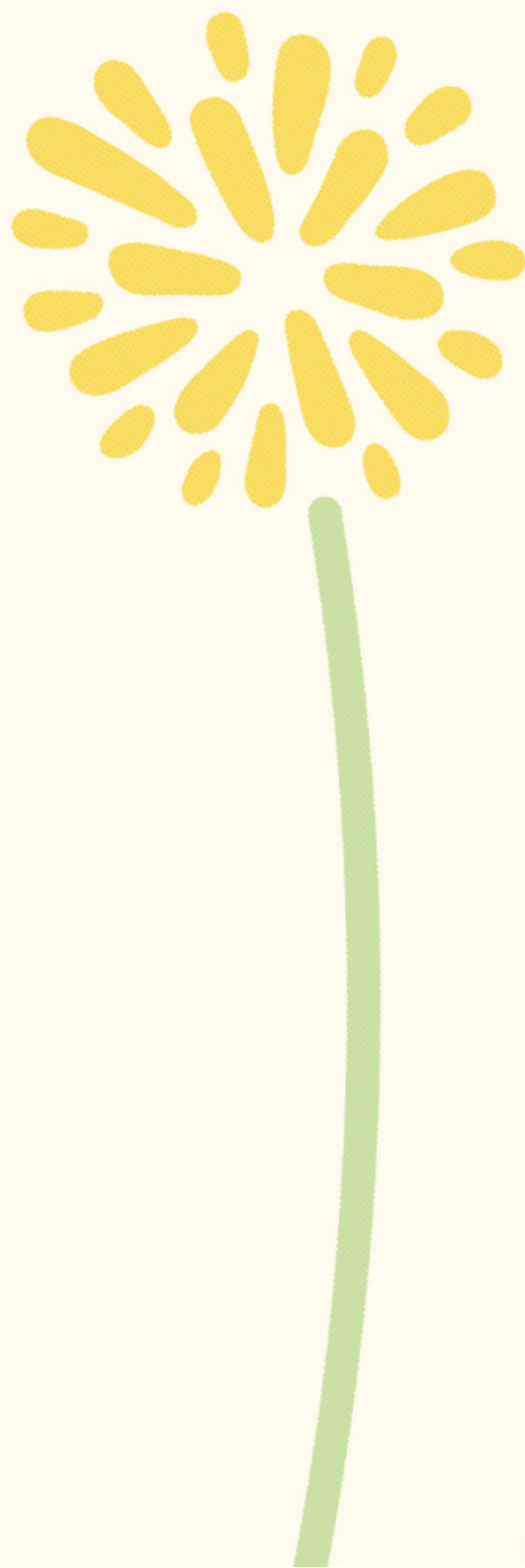
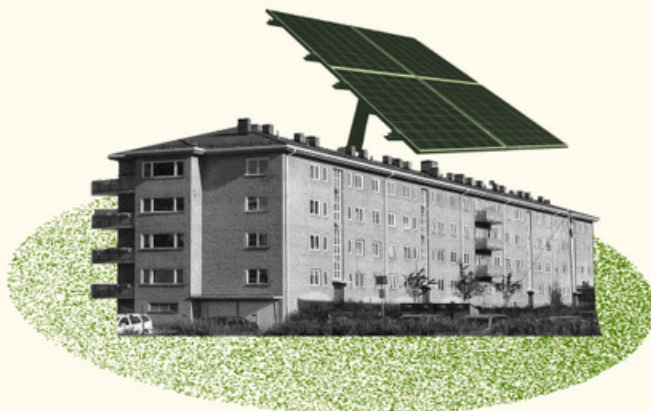
Kapittel 10: Mangfoldsbyen - side 30

En feministisk by - side 30
Regnbuebyen - side 30
Rettigheter for personer
med funksjonsvarians - side 31
En trygg havn for mennesker på flukt - side 32
Et inkluderende samfunn - side 33
En tros- og livssynsåpen by - side 33
En antirasistisk by - side 34

Kapittel 11: Demokrati og deltakelse - side 35

Et blomstrende lokaldemokrati - side 35
Personvern og digitalisering - side 35
Bergen, en by for verden - side 35

Kapittel 12: Studentbyen Bergen - side 36

En by for fremtiden!

En fremtid å glede seg til!

MDG vil gjøre Bergen til en klimavennlig by i solidaritet med andre mennesker, med fremtidige generasjoner, og med dyr og natur. For å klare det må vi unngå bilbasert byspredning, styre mot en mer sirkulær økonomi med gjenbruk fremfor forbruk, ta vare på naturen vår, og bekjempe fattigdom og diskriminering. Vi vil føre en politikk som skaper en fremtid vi kan glede oss til. Dette programmet legger grunnlaget for den retningen vi ønsker for Bergen by.

Kapittel 1: Natur, klima og miljø

Miljøpartiet De Grønne stiller til valg for at Bergen kommune skal ta sin del av ansvaret for å gjennomføre viktige klima- og miljøtiltak. Vi ønsker oss en by som vektlegger klima- og miljøhensyn i utviklingen av vårt lokalsamfunn.

Norges grønneste storby

Flere arter og naturtyper er truet av menneskelig aktivitet, blant annet på grunn av nedbygging av natur. Vi vil verne om artsmangfoldet og ta vare på livet på jorden og i vannet. Bergen har variert og vakker natur, og for mange bergensere er nærheten til naturen viktig for livskvalitet og helse. Vi vil jobbe for mer biologisk mangfold, vern av grøntområder og mer nærnatur til oss innbyggere for å skape gode liv i harmoni med naturen vår. Særlig myr, våtmark og strandsoner trenger sterkt vern. Ikke minst må hensynet til naturens egenverdi veie mye tyngre enn før når vi skal ta avgjørelser om blant annet arealbruk.

Bergen MDG vil:

- omregulere alle faktiske natur-, friluft- og jordbruksarealer fra byggesone til grønnstruktur eller landbruks-, natur- og friluftsområde for å sikre juridisk vern av all natur og matjord i hele Bergen kommune ved rullering av [Kommuneplanens arealdel \(KPA\)](#)
- jobbe opp mot staten for å innlemme Bergen i strengeste vern (sone 1) i forvaltning av strandsonen
- si nei til bit-for-bit-nedbygging av natur, ved å ikke tillate nedbygging av natur og strandsoner gjennom unntak fra plan (dispensasjoner)
- innføre et arealregnskap for Bergen
- innføre arealnøytralitet som prinsipp i byutviklingen innen 2025 og innføre arealpositivitet innen 2027. Dette innebærer at man må kompensere nedbygging av områder med restaurering av natur, med mål om en netto økning i naturareal
- utarbeide tiltaksplaner for ivaretagelse, gjenoppbygging og reintroduksjon av truede arter og naturtyper som grunnlag for plansaker, fremtidige vernesaker og eventuelle restaureringsprosjekter
- utvide byfjellsgrensen og gi byfjellene nasjonalt vern etter naturmangfoldloven, eventuelt etter modell for Oslomarka med egen lov
- opprette flere verneområder etter naturmangfoldloven
- ligge på en restriktiv linje når det gjelder dispensasjonssøknader og forslag som gir utvidet bruk av byfjellene. Naturhensyn skal vektles tungt, samtidig som det i noen tilfeller vil være nødvendig å i større grad tilrettelegge for bruk og friluftsliv for å hindre nedsliting av naturområder
- at i byfjellene skal initiativer om å bygge ut idrettsanlegg og sette ut snøkanoner avslås
- forby fornøyelseskjøring med vannscootere i Bergen og ha totalforbud i Store Lungegårdsvann, Nordåsvannet og Vågen av hensyn til mennesker, dyr, fugler og miljø
- erstatte flere asfalterte og grå arealer med parker og grønne korridorer for mennesker, natur og dyr

- etablere flere blomsterenger i byens parker og grøntområder på bekostning av plen og bevare økologisk viktige pollinerende insekt ved å hindre kantslått som ikke er nødvendig
- redusere kravene til klipping av gress i områder med lite ferdsel som for eksempel i bratte partier
- plante flere nyttevekster, som frukttrær og bærbusker, og bie- og humlevennlige planter i offentlige parker og byrom
- bringe natur og by sammen gjennom å stille krav i private og offentlige reguleringsplaner om bruk av grønne tak eller mattak, gjerne i kombinasjon med energianlegg, og utfordre næringslivet på å bruke flere eksisterende takflater til fornybar energi og grønne tak
- støtte tiltak som gir økt bevissthet og kunnskap om biomangfold og hvordan man kan gjøre hagene mer dyrevennlig for fugler, pinnsvin, bier, insekter og småkryp
- tilrettelegge for at skogsdriften i Bergen bidrar til å få tilbake variert, artsrik og fleraldret skog og oppfordre til frivillig skogvern
- stramme inn på tillatelser til skogs- og traktorbilveier i kommunen ved å vektlegge biologisk mangfold og friluftsliv høyere og si nei til overdimensjonerte skogs- og traktorbilveier
- jobbe opp mot nasjonale myndigheter for at skogsbilveier må godkjennes etter plan- og bygningsloven og underlegges krav om reguleringsplan
- åpne flere bekker, elver og vassdrag, både for å øke biologisk mangfold, rigge byen for økt nedbør og gi barn mulighet til å leke mer med vann
- få på plass byfjordgartnere i Bergen
- lage flere regnbed for å sikre god overvannshåndtering
- fjerne vandringshindre for ørret og laks, åpne opp vassdrag, tilrettelegge strekk med gytégrus og skjulesteder for fisk i vassdragene som renner ut i brakkvannsområdet Nordåsvannet og Sælenvannet
- sikre fisketrapp ved Hopsfossen
- fortsette å jobbe for et styrket vern av Haukåsvassdraget og ikke tillate utvidelse av nærings- og boligområder i nedslagsfeltet til vassdraget
- stille strenge krav til håndtering av avrenning fra travparken på Haukås av hensyn til elvemuslingene og Haukåsvassdraget. Dersom avbøtende tiltak ikke fungerer vil vi vurdere å finne en ny lokasjon
- gå imot planene for ny cruisehavn på Askøy gjennom eierskapet i Bergen Havn av hensyn til natur og strandsone

Nullutslippsby innen 2030

Klimakrisen kjenner ingen landegrenser. Bergen er en del av verden, og politikken vår skal være i tråd med internasjonale avtaler som Parisavtalen. Kutt i klimagassutslipp i den størrelsen og det tempoet som trengs, vil kreve tøffe tiltak, vanskelige prioriteringer, subsidier, forskning og utvikling. Desto viktigere er det at vi sikrer at bergenserne er med på laget, og at omstillingen til et nullutslippssamfunn oppleves som rettferdig.

Bergen MDG vil:

- at Bergen skal bli tilnærmet nullutslipp innen 2030
- sikre karbonfangst tilknyttet BIRs forbrenningsanlegg i Rådalen innen 2027
- gjøre Bergen til en cruisefri by i tråd med internasjonale klimamål innen 2027 og innføre lokal turistskatt på cruiseturister før det

- ha som krav at alle skip skal koble seg på landstrøm og forsterke miljødifferensierte havneavgifter slik at de skipene som forurenses mest betaler mer
- fortsatt si nei til ekstra rullebane på Flesland
- jobbe opp mot nasjonale myndigheter for å øke ambisjonsnivået på utslippskutt innen luft- og sjøfartssektoren, blant annet gjennom en kraftig nedgang i flytrafikken ved å redusere antallet flyvninger mellom Bergen og de store byene i Sør-Norge
- redusere kommunale flyreiser med 50 prosent innen 2025, gjøre bilparken utslippsfri og øke bruk av gange, sykkel og kollektiv i kommunal sektor
- utarbeide regional og interkommunal strategi for å fremme lokal turisme som alternativ til klimabelastende flyreiser og satse på grønn turisme med sykkel og gange
- stille krav om bergvarme, solcelleanlegg og smartstyring på alle nybygg, både kommunale og private
- bygge solcelleanlegg på alle eksisterende kommunale bygg der det er mulig og kraftig oppjustere satsingen på ENØK-tiltak, inkludert kommunale utleieboliger, samt gjennomføre andre tiltak for å redusere energibruken i kommunens bygg med minimum 20 prosent innen 2027
- jobbe for en mer rettferdig utdeling av tilskudd fra Enova til energieffektiviseringstiltak i boliger og næringsbygg, samt strømproduksjon, som for eksempel solceller
- opprette egne støtteordninger for småskala strømproduksjon, som solceller, og energieffektiviseringstiltak, så lenge staten ikke endrer sine ordninger
- innføre rive-stopp for kommunale bygg. Riving skal kun skje dersom det ikke er potensial for ombruk
- ved nybygging i regi av kommunen skal løsninger som sikrer flerbruk og sambruk tilstrebes
- stille ambisiøse klima-, miljø- og kvalitetskrav i kommunens egne rehabiliterings- og nybyggingsprosjekter
- introdusere 90 prosent sorteringsgrad på kommunens bygge- og anleggsplasser, og kreve minst 70 prosent materialgjenvinningsgrad
- stimulere til mer gjenbruk i privat byggsektor og sikre ordninger og systemer for ombruk av byggematerialer
- stille strenge klimakrav til private utbyggere og tilbydere
- stille krav til utslippsfrie anleggsplasser i kommunale bygg- og anleggsprosjekter og stille krav om det samme for private og statlige aktører
- gjennomføre bedre medvirkningsprosesser, åpne folkemøter og gjestebud for å skape mer folkelig engasjement, forståelse og eierskap til klimapolitikken
- innføre og videreføre støtteordninger som bidrar til utslippskutt blant bergensere, for eksempel støtte til kjøp av el-sykler, el-lastesykler og elmotor til småbåter
- ta vare på karbonlagre i bergensk natur og bevare naturbaserte klimatilpasningsløsninger ved å innføre arealnøytralitet innen 2025 og arealpositivitet innen 2027
- samarbeide tettere med stat, fylke og nabokommunene for å gjøre Bergen mer robust i møte med klimaendringene

Miljø og forurensing

Bergenserne fortjener stillhet, ren luft og en natur bestående av lokale arter uten plastforurensing. Vi vil sørge for gode levevilkår for mennesker og natur gjennom målrettet innsats for å unngå ødeleggelse av disse verdiene.

Bergen MDG vil:

- fjerne og hindre forurensning i masser både i sjø og på land, for eksempel i Store Lungegårdsvann, Vågen og på Slettebakken. Vi vil jobbe for nasjonale støtteordninger og statlig støtte til større opprenskningsprosjekt
- sikre forsvarlig forvaltning og etterdrift av nedlagte kommunale deponier
- forsterke kommunens innsats mot ulovlig dumping av masser og avfall i villfyllinger. Et ledd i dette arbeidet er å sikre bedre samhandling med andre myndigheter og gjennomgå hvordan kommunen håndterer søknader om skogs- og traktorbilveier
- jobbe for at Økokrim i større grad etterforsker ulovlig massedeponering
- bekjempe videre spredning av svartelistede arter som for eksempel parkslirekne, kjempebjørnekjeks, pilemispel, hemløkk og sitkagran ved å blant annet stille strengere krav til dokumentasjon av massehåndtering i byggesaker og styrke ulovlighetsoppfølging på feltet
- stille strengere krav til støy fra Flesland
- legge til rette for firma som vil opprette anlegg for destruering av spor etter fremmede arter i jordmasser
- redusere lysforurensningen fra alle kommunens lyskilder, ta i bruk veilederen til [Bevar mørket](#) og se på tiltak for å redusere belysning både hos bergensere generelt og hos bedrifter og private aktører
- innføre pilotprosjekt med støymålere langs trafikkerte veier for å automatisk bøtelegge biler og motorsykler som overstiger anbefalt støynivå
- jobbe for mer støyskjerming, spesielt på fylkes- og riksveier
- sikre effektive målinger og gjennomføre tiltak som reduserer støyplager, særlig i boområder
- innføre maksnivå for lydforurensning fra båter i områder med spesielt utsatte og sårbare arter
- forby engangsgriller i parker og grøntområder og etablere flere fellesgriller
- styrke arbeidet mot plastforurensning gjennom å stille krav til emballasje ved kommunale innkjøp og anskaffelser, som å unngå unødvendig emballasje, dobbeltemballering og prioritere resirkulerbar og resirkulert plast og produkter uten plastemballasje. Det bør også stilles krav om sporbarhet i nedløpskjeden for å sikre at avfallet ikke kommer på avveie
- gjennomføre tiltak for å redusere urban mikroplast, blant annet ved kraftig reduksjon i veitrafikken
- jobbe langsiktig med å bedre byluften gjennom tiltak for å øke andelen gående, syklende og kollektivreisende, redusere vedfyring og få ned biltrafikken

En mat og landbrukspolitikk for fremtiden

I en verden med klima- og naturkrise blir selvforsyning stadig mer aktuelt. Bergen MDG mener at urbant landbruk er et viktig bidrag for å øke selvforsyningsgraden i kommunen, gi innbyggerne tilgang til lokalprodusert mat, skape sosiale møteplasser og tilhørighet for folk, og bidra til mer kunnskap om matproduksjon, matsvinn og bønders viktige arbeid. Vi vil gjøre det enklere og attraktivt å spise mer plantebasert og sunn mat. Vi vil halvere kjøttforbruket i Bergen kommune innen 2027.

Ikke minst må vi bli flinkere til å kaste mindre mat. Vi vil halvere matsvinnet i Bergen innen 2030. Vi må ta vare på den matjorden vi har og sørge for at jorda som kan brukes til å produsere mat holdes i hevd.

Bergen MDG vil:

- gjøre økologisk og plantebasert mat til standard i kommunale institusjoner og kantiner. Når kommunen kjøper kjøtt-, fisk- eller meieriprodukter skal det så langt det er mulig handles norske produkter og produkter basert på best mulig dyrevelferd og miljøpåvirkning
- innføre minst en vegetardag i uken i alle kommunale kantiner og det skal alltid være tilbud om et velsmakende vegetaralternativ
- vegetarmat skal være standard på kommunale arrangementer, og vi skal alltid tilby et fullverdig vegansk alternativ
- halvere matsvinnet i Bergen innen 2030 sammenliknet med 2023-nivå
- halvere kjøttforbruket i kommunens virksomhet innen 2027 sammenliknet med 2023-nivå
- ta vare på barn og eldre ved å sikre mer ernæringskompetanse i barnehager, sykehjem og andre institusjoner
- øke støtten til Matsentralen som gjør en god jobb med å fordele overskuddsmat
- tilrettelegge for flere parselhager, mattak, skolehager og annen småskala matproduksjon
- gi støtte til prosjekter som bidrar til økt småskala bylandbruk, som for eksempel [Bybonden](#)
- aktivt bruke Inn på tunet (IPT) tjenester til allmennpedagogikk, spesialpedagogikk, arbeidstrening, rehabilitering, til mennesker med rusproblemer, demens, psykisk uhelse og funksjonsvarians
- ta vare på matjorden og øke lokal produksjon av frukt, bær og grønnsaker gjennom å tilrettelegge for å ta i bruk bynære landbruksarealer som i dag ligger brakk, inkludert småskala og midlertidig produksjon
- støtte bønder som ønsker å leie ut jorden sin eller selv vil bruke den beste jorden sin til grønnsaksproduksjon, blant annet ved å se på mulighetene for å redusere byggesaksgebyrene for arealkrevende tiltak i jordbruket
- innskjerpe overholdelse av driveplikten slik at all landbruksjord faktisk blir brukt til matproduksjon
- tilrettelegge for å øke bruk av beite for husdyr

Verdens beste by for dyrene

Vi vil skape et grønnere samfunn som tar vare på naturen og dyrene, og hvor solidaritet også omfatter deres egenverdi. Vi vil bevare og reparere leveområdene for ville dyr, sikre at produksjonsdyr og kjæledyr behandles godt og ta større hensyn til deres behov i samfunns- og byutviklingen forøvrig.

Bergen MDG vil:

- vektlegge dyrevelferd i alle innkjøpsprosesser. Det betyr for eksempel at vi sier ja til økologiske egg, mens vi sier nei til produkter som kommer fra broileroppdrett og vil prioritere varer som ikke er produsert eller testet med dyreforsøk når det er mulig
- legge bedre til rette for sterilisering, kastrering og ID-merking av katter gjennom opplysningskampanjer og subsidiering, og jobbe lokalt for å lovfeste påbud for ID-merking av katter
- sørge for god dyrevelferd i landbruket gjennom fortsatt tilskudd til stordyrveterinær
- jobbe for hyppigere og sterkere tilsyn ved privat og kommersielt dyrehold
- forby utleie av kommunal grunn til sirkus med dyr

- øke finansieringen til dyremottak, dyrevelferdsorganisasjoner og -initiativer som jobber med dyrs rettigheter, og støtte opplærings- og kunnskapstiltak om artstypiske behov for husdyr og kjæledyr
- at om Akvariet flytter til de kommunalt eide tomtene på Dokken skal det stilles krav i kontrakten om at dyr som pingviner, seler, sjøløver og andre dyr som ikke trives i fangenskap ikke skal holdes i fangenskap og fases ut av driften
- innføre forbud mot privat fyrverkeri. Det offentlige fyrverkeriet skal erstattes med alternative lysshow som er bra for byluften, dyrene og menneskene

Kapittel 2: Byutvikling og samferdsel

En gøyere og mer inkluderende by

Vi er garantisten for en bedre by for klimaet, naturen, barna og sårbare grupper. Vi vil ha en by der alle mennesker uansett funksjonsvariasjon har mulighet til å bruke hele byen. Vi vil at det offentlige skal investere mer i gode møteplasser, som grobunn for sosialt fellesskap. Det innebærer blant annet å bygge flere lekeplasser og parker og få mer plass til lek og folkeliv i alle bydeler. Vi vil også sette opp flere drikkefontener og offentlige toalett rundt i byen, og åpne for mer skillingsbollestemming og folkeliv i byen. Slik gjør vi Bergen gøyere, bedre og mer inkluderende!

Bergen MDG vil:

- få på plass en permanent sentrumslekeplass utenfor Rådhuset, og etablere flere lekeplasser i Bergen sentrum og bydelene
- at industri- og havneområdene på Dokken, Bontelabo og Laksevåg skal omreguleres til bolig- og næringsareal. Vi vil utvikle Solheimsviken, Marineholmen, Laksevåg sjøfront og Dokken som en sammenhengende havnepromenade for å sikre bergensernes tilgang til byfjorden
- at Dokken skal fylles med midlertidige aktiviteter og installasjoner når godstrafikken flytter fram til mer permanente utbygginger, som for eksempel kulturarrangementer, offentlige byrom, lekeplasser, utstillinger fra studenter og liknende
- at det i planene for transformasjonen av Dokken skal planlegges for en stor ny sentrumspark
- slutte å ta betalt for utleie av kommunal grunn og erstatte dette med et regelverk som favoriserer ikke-kommersiell aktivitet og aktivitet som gir et mer inkluderende og mangfoldig byliv
- lage en plan for å sikre universell utforming av byens parker og grøntområder uten at det går på bekostning av viktige naturverdier
- legge til rette for lek, trening og aktivitet for mennesker i alle aldersgrupper og funksjonsvariasjoner i parker og grøntareal
- etablere permanente offentlige toaletter i flere av byens parker, som for eksempel Nordnesparken og Nygårdsparken
- etablere flere offentlig tilgjengelige vannfontener
- la kunststudenter og skoleelever utsmykke byens bosspann
- at alle innbyggere skal kunne nå et større grøntområde på 10 minutter ved gange, sykkel eller kollektiv fra sitt boområde
- sikre enklere tilgang til fots, på sykkel og kollektivtransport til flere av byens naturområder og badeplasser

- sikre allmenn tilgjengelighet til fjorden gjennom å lage havnepromenader til glede for alle innbyggerne i byen og stille krav til allmenn tilgang i sjønære plan- og byggesaker
- endre delegasjonsreglementet slik at kun prinsipielt viktige klagesaker behandles av bystyreorganer
- tilrettelegge for bedre badeplasser både i ferskvann og ved sjøen
- tilrettelegge for vinterbading gjennom å åpne for flere badstuer ved offentlige badeplasser
- opprette bystrand i Kirkebukten i Laksevåg
- støtte initiativer for å tilgjengeliggjøre sjøen, for eksempel utleie av kajaker
- åpne kanalen mellom Store og Lille Lungegårdsvann og skape en sammenhengende blågrønn kanal langs hele aksen fra Festplassen til Nygårdstangen
- åpne opp vannveien mellom Kristianborgvannet og Nordåsvannet ved bygging av ny sykkelvei i området
- gjøre flere gater bilfrie og bruke frigjort areal til gågater, gatetun, urban dyrking, trær, sykkelveier, trygge sykkelparkeringer og lekeplasser
- jobbe for at ubenyttede tomter opparbeides til «pocket parks» i påvente av utvikling
- sette i gang en målrettet satsing på trær i hele byen, med mål om 1000 flere trær i Bergenhus bydel innen 2027 og følge opp med ambisiøse planer for alle bydeler
- revitalisere Torget ved å stille strengere krav til estetikk på utsalg og sørge for at Fisketorget blir attraktivt også for bergensere
- åpne for uteservering i Neumannsgate
- beholde regelen om tre meters bredde på fortau ved uteservering i travle soner i sentrum, men åpne for ned til to meters bredde i gater i bydelene og gater med få gående i sentrum. Det skal fortsatt være mulig å komme forbi med minst to barnevogner/rullestoler i bredden
- sikre tydelige barrierer rundt uteservering slik at det er mulig å orientere seg med mobilitetsstokk
- sikre flere åpne soner der man vet man kan bevege seg uten hinder
- sørge for alternativer til trappetrinn i bysentrum. Trappetrinn bør merkes med kontrastfarge av hensyn til svaksynte
- jobbe for å redusere trafikken over Danmarks plass kraftig og etablere en bulevard med bytrær

Byutvikling til det beste for mennesker og natur

Bergen skal være en by med gode nabolag skapt av et levende lokaldemokrati. For å få til det må vi i arealpolitikken satse på gode møteplasser, som lekeplasser og parker, men også sikre at boligene er bygd med menneskets behov i sentrum, ikke utbyggernes. Vi ønsker å ta vare på naturen og innføre byggestopp på matjord, natur, friluftsområder og i strandsonen. Boligene som bygges i dag skal være hjem for bergensere i over 100 år. Vi vil fortette langs bybanetraséen, med gode boliger med nok sol, gode areal for opphold, og at både fritidstilbud, skoler og barnehager skal ligge i nærheten. Vi vil som hovedregel gjenbruke framfor å rive og bygge nytt.

Bergen MDG vil:

- hindre byspredning gjennom å videreføre og utvikle areal- og transportsamarbeidet med kommunene rundt Bergen

- at Bergen kommune skal erverve eller få råderett over arealene på Nordnespynten når Akvariet og Havforskningsinstituttet flytter til Dokken. Hele området skal avsettes krav om felles regulering, der det skal legges til rette for en bred medvirkning for befolkningen. Målet er å finne løsninger som ivaretar Nordnesparken og mulighetene som ligger i de eksisterende bygningene, eller riving og alternativ bruk av arealet til beste for bergensere
- si nei til Byarena ved Bygarasjen og gjennomføre en transformasjon av området med bygging av boliger, lekeplass, offentlige byrom og åpning av vannveien mellom Store og Lille Lungegårdsvann
- holde fast ved prinsippet om kvalitet i fortetting ved rullering av kommuneplanens arealdel (KPA)
- styrke Plan- og bygningssetaten og jobbe for at reguleringsplaner som er i tråd med overordnede planer går raskere enn i dag
- at reguleringsplaner og byggeplaner skal gjøres bedre tilgjengelig slik at innbyggerne i de aktuelle lokalmiljøene får mulighet til å sette seg inn i planene og komme med innspill
- at eksisterende bygg som hovedregel skal rehabiliteres og renoveres fremfor å rives
- arbeide for å myke opp nasjonale regelverk som hindrer rehabilitering og gjenbruk av bygningsmasse
- sikre at transformasjon skjer på måter som bygger videre på eksisterende bomiljø. Bygg som gir områder karakter bør ivaretas og nye bygg bør "snakke" med eksisterende bebyggelse, både i utforming og størrelse, og bygge videre på særpregene som er viktige for å bevare identitet og fellesskap
- tilrettelegge for bydeler med varierte boformer og boliger. Vi ønsker varierte nabolag, og vil stille krav om større variasjon i størrelsen på boligene, både i kommunale utleieboliger og i private nybygg
- styrke Byantikvaren og Byarkitekten og legge større vekt på det estetiske og arkitektoniske i utbyggingssaker
- legge til rette for bedre muligheter for å bygge i høyden med for eksempel høyhus der dette passer inn med strøkskarakteren
- tilrettelegge for aktivitet i etasjer på bakkeplan for å sikre en mer levende by
- etablere en egen veileder for urbant landbruk i nye byggeprosjekter og en veileder for naturmangfold
- sikre mer bruk av naturmaterialer, som lokalt treverk, i dagens byutvikling, og en bevegelse bort fra asfalt, betong og harde flater
- si nei til etablering av nye bilbaserte kjøpesentre og utvidelse av de som allerede er bygget
- at Bergen kommune skal kjøpe tomter strategisk, spesielt i transformasjonsområder, for blant annet å sikre sosial infrastruktur som barnehager, sykehjem og kommunale boliger
- jobbe opp mot nasjonale myndigheter for å øke handlingsrommet i Plan- og bygningsloven, slik at kommunen kan sette flere krav i planprosesser blant annet til eierform på boliger, variasjon i pris og klimakrav
- bruke blågrønn faktor eller lignende som krav i nye godkjenninger av planer, slik at utbygger må komme i null eller pluss med minus for asfalt og pluss for grønn tilrettelegging, overvannshåndtering eller utnyttelse av tomrom

En bedre by for alle som går og sykler

Bergen har for lenge blitt bygget på bilens premisser. Det har ført til helseskadelig luft, få og dårlige sykkelveier, lange bilkøer og et for dårlig kollektivtilbud. Vi ønsker oss en by på menneskenes premisser, og prioritere gående og syklende framfor biler

og asfalt. Vi vil blant annet gjennomføre trafikksikkerhetstiltak i hele byen, spesielt langs skoleveiene, og sette ned fartsgrensen i og rundt alle bydelssentrene, skoler og boligområder. Slik blir gatene tryggere for både barn og voksne. På sikt ønsker vi at Bergen skal bli en 10-minuttersby, der de vanligste dagligdagse gjøremål og målpunkt, som matbutikk, barnehage, skole og jobb, er tilgjengelig innenfor 10 minutters gange.

Bergen MDG vil:

- omdisponere veiareal til sykkel og gange
- prioritere utbygging og lokalisering av tjenestetilbud i senterområder i bydelene slik at det blir enklere for folk å gå og sykle i hverdagen
- ha fartsgrense på 30 km/t i sentrum, i og rundt alle bydelssentrene og boligområder, og jobbe opp mot nasjonale myndigheter for å få mulighet til å sette ned farten til 20 km/t
- gjøre Nygårdshøyden bilfri og lage gode sykkelveier der det i dag står parkerte biler
- stenge Torget og Bryggen for biler i sommermånedene og gjøre Torget og Bryggen bilfri når Fløyfjellstunnelen oppgraderes
- gjøre det enklere å stenge gater for biltrafikk i perioder for arrangementer
- sikre flere trygge fortau, flere snarveier og øke prioriteringen av fotgjengere i overganger og i kryss
- doble tiden med grønt lys for fotgjengere ved de mest trafikkerte fotgjengerovergangene, som over Fjøsangerveien ved bensinstasjonen i Fabrikkgaten og ved bystasjonen
- ha elektrisk lysregulering ved overgangsfelt kombinert med lyd der det er hensiktsmessig
- sørge for flere og bedre ledelinjer for svaksynte i byrommene, særlig ved offentlige bygg og ved kollektivholdeplasser og terminaler
- gjennomføre trafikksikkerhetstiltak i hele byen, spesielt langs skoleveiene, med blant annet fartshumper, innsnevring, utvidelse av fortau og redusert fart
- prioritere snø- og isrydding på gang- og sykkelveier og for kollektivtrafikk
- opprette et eget sykkelkontor sammen med Statens vegvesen, Vestland fylkeskommune og på tvers av fagmiljøene i kommunen for å få fortgang i sykkeltilretteleggingen
- rigge kommunen til å bli bedre på midlertidige gange- og sykkeltiltak
- sikre rask utbygging av ny sykkelinfrastruktur i et finmasket nett innenfra og ut i alle bydelssentrene og gode, høystandards sykkelveier mellom alle bydelene
- øke perioden med grønt lys for syklister der det er mulig, samt innføre pilotprosjekt med utprøving av å la syklister sykle til høyre på rødt lys eller at syklister kan behandle røde lys som stoppskilt ("Idaho stop")
- gjøre det enklere for kommunalt ansatte å sykle til jobb, ved å stille strenge krav til garderobefasiliteter og sykkelparkering i nybygg, og oppgradere eksisterende kommunale bygg
- jobbe opp mot statlige myndigheter for å sikre økte bevilgninger til sykkelvei- og gangeprosjekter
- tilrettelegge for sykkel i blandet trafikk gjennom å prioritere fartsdempende tiltak som innsnevring, beplantning og sperring for gjennomkjøring
- utvide bysykkelordningen til alle bydeler
- innføre elektrisk bysykkelordning
- videreføre støtteordninger for elsykler, lastesykler og el-lastesykler, både for privatpersoner og næringsdrivende

- sikre streng regulering av utleie av små elektriske kjøretøy. Det skal fortsatt være mulig å leie el-sparkesykler og liknende, men i områder med mange gående skal det innføres saktekjøringssoner eller forbudssoner og parkeringssoner slik at det oppleves trygt å gå på fortau og gangveier. Det bør også opprettes parkeringssoner ved kollektivknutepunkt. I områder med god sykkeltilrettelegging vil vi vurdere å innføre forbudssoner på fortau både for sykler og små elektriske kjøretøy
- se på muligheten til å bruke automatisk veikamera (ATK) for å håndheve bestemmelser for motorvogn, ikke kun låst til fartsgrenser

Fyll bybanen og bussene

Bybanen er ryggraden i det bergenske kollektivsystemet. Vi vil bygge bybanen til Åsane uten forsinkelse, bygge bybanen til Spelhaugen fra Oasen og videre vestover mot Loddefjord. Mange bergensere er også helt avhengige av et godt busstilbud for å få hverdagen til å gå rundt. Derfor vil vi jobbe for å få innført kollektivfelt på alle innfartsårer til Bergen, prioritere økt kapasitet, flere avganger og bedre kvalitet for å få flere til å velge buss og bane. Vi vil sikre at prisen for en enkeltbillett alltid skal være billigere enn billigste passering i bomringen. Det er viktig at både bybane og buss er tilrettelagt for alle.

Bergen MDG vil:

- bygge bybanen til Åsane med en dagløsning langs Bryggen uten forsinkelser, parallelt med sykkel- og gangvei. Vi vil fatte et endelig reguleringsvedtak for banen til Åsane første halvår i 2023, men omregulere til Sjøgaten i Sandviken etter valget så lenge det ikke bidrar til forsinkelser
- ha kontinuerlig utbygging vestover etter at bybanen til Åsane er vedtatt. Det pågår et arbeid for å forlenge bybanen fra Oasen til Spelhaugen, Loddefjord og mot Storavatnet terminal, men også vestover fra sentrum mot Dokken og via Laksevåg. Vi vil bygge begge deler, men avventer ferdig planarbeid før vi beslutter hva som bør prioriteres først
- kreve en tilleggsavtale fra staten til dagens byvekstavtale for å utløse 70/30-finansieringen av bybaneprojektet til Åsane, samt sikre 100 prosent statlig finansiering av sykkelveien mellom Åsane og sentrum
- unngå at det gjøres innsparinger som går på bekostning av fortetting med kvalitet på strekket til Spelhaugen
- øke bompengene for å sikre kontinuerlig utbygging av bybanen
- at Bergen kommune skal ta over ansvaret for kollektivtransporten innenfor byvekstavtaleområdet sammen med nabokommunene Askøy, Øygarden, Alver og Bjørnafjorden
- kreve at Fylkeskommunen raskt får på plass nytt billettsystem for kollektiv slik at man blant annet automatisk får månedskort hvis man betaler engangsbilletter til summen av et månedskort i løpet av en måned, og vurdere andre løsninger som er tilpasset bergenseres bruk av kollektiv
- prioritere økt kapasitet, flere avganger og kvalitet for å få flere til å velge kollektiv og sikre at prisen for en enkeltbillett alltid skal være billigere enn billigste passering i bomringen
- utvide ordningen med gratis barnebillett på kollektivtransport til å også gjelde i hverdagene
- gjøre offentlig transport tilgjengelig for alle uavhengig av funksjonsvariasjon
- jobbe for at alle busser som kjører i Bergen skal være utslippsfrie

- jobbe for å fjerne konsesjoner til hop-on-hop-off-busser og gjøre det forbudt å kjøre med tur-/turistbusser på Høyden og over Torget/Bryggen
- jobbe for at turister som hovedregel går og sykler i sentrum, og at eventuelle turistbusser som opererer i Bergen sentrum er nullutslipp og tilpasset bymiljøet
- jobbe opp mot statlige myndigheter for å innføre kollektivfelt på alle innfartsårer med fire felt. Hvis staten nekter å imøtekomme dette innen utgangen av 2023 skal kommunen starte å omregulere europaveinettet i kommunen

Grønn samferdsel

Vi ønsker oss en grønn transformasjon av Bergen gjennom byutvikling og infrastruktur for å skape den gode, menneskevennlige byen, og vi vil jobbe videre med fullt trøkk for å få ned biltrafikken. Bompenger i by er viktige for å redusere trafikken, men også for å finansiere viktige kollektiv-, gange- og sykkelprosjekt, få ned køene, bedre byluften, minske støyen, få ned utslippene, og gi bergenserne mer plass. Vi vil kombinere trafikkreduserende tiltak, som å senke fart og omprioritere areal på veiene, med en økt satsing på kollektiv, sykkel og gange, i tillegg til at vil stenge veier for biltrafikk for å gi mer rom til byliv.

Bergen MDG vil:

- at gater skal først og fremst dimensjoneres for fotgjengere og syklister, dernest kollektivtrafikken, og så en redusert mengde biltrafikk
- at Bergen skal ta over flere fylkes- og riksveier og gjøre dem om til bulevarder
- få ned biltrafikken i sentrum med 50-70 prosent innen 2027 sammenlignet med 2019, og gjøre Bergen sentrum bilfritt innen 2030, med unntak for HC-kjøring, kollektiv og nyttetrafikk
- redusere biltrafikken i Bergen kommune med en tredjedel innen 2027 sammenlignet med 2019
- øke bompengene med minst 30% fra 2024 for alle takstgrupper utenom nullutslipp i takstgruppe 2, også i rushtiden
- være positive til veiprising i stedet for bompenger
- innføre biltrafikkreduserende tiltak som blant annet økte bompenger, omdisponere veiareal til sykkel og gange, gjøre flere gater bilfrie eller enveiskjørt, stimulere til bildeling og samkjøring, øke/innføre parkeringsavgifter på kommunale parkeringsplasser og redusere parkering i sentrum
- at Bergen kommune i samarbeid med Skyss skal etablere en mobilitetsordning rettet mot bedriftsmarkedet, etter modell fra HjemJobbHjem i Trondheim og Stavanger
- innføre vrakpansordning på parkeringsplasser for bedrifter etter modell fra Oslo
- jobbe for en endring av bompengeproposisjonen for å kunne bruke bompenger til andre formål, som gange- og sykkelprosjekter og drift av kollektiv
- sikre en god balanse mellom å gi fordel for elbiler i bomringen og å sikre trafikkreduksjon og inntekter til kollektiv. Det innebærer å redusere dagens fordel for elbiler i bomringen og ha en elbilrabatt på maksimalt 25 prosent
- være pådrivere for lette og bytilpassede transportløsninger, som omlastningsterminaler for "last mile"-transport av gods og stimulere til og støtte varetransport med lastesykler

- innføre nullutslippssoner i Bergen sentrum som i første omgang skal rette seg mot nyttekjøretøy og gjennomgangstrafikk, ikke beboere i området. Et av hovedmålene er å øke omstillingstakten i nyttetraffikken fra fossil til utslippsfri teknologi og erstatte flest mulig trailere med logistikk-løsninger som passer inn i en urban kontekst
- at kommunen skal tilrettelegge for elektrifisering av transportsektoren i Bergen gjennom en utbygging av offentlige ladepunkt og mobilpunkt
- satse offensivt på bildeling og samkjøring og etablere flere parkeringsplasser med ladepunkt for bildeleordninger. Legge til rette for langt flere bildelingsbiler i Bergen med mål om 2000 nye bildelingsplasser innen 2027, blant annet ved å tilby fordeler i boligsoneparkering og lavere parkeringspriser
- stille krav om at nye kommunale kjøretøy skal være nullutslipp og sikre at kommunen som hovedregel leier biler gjennom bildeletjenester fremfor å eie
- sørge for at 10% av parkering skal være HC-parkering med ladetilgang, og at det finnes tilstrekkelig HC-parkering også i bilfrie områder
- fjerne parkeringsfordeler for private elbiler siden elektriske biler tar like stor plass som fossilbiler
- ikke bygge innfartsparkeringer innenfor kommunens grenser
- gjennomføre kartlegging av områder som kan vurderes å inngå i boligsoneneordningen
- fjerne all privatparkering i sentrumsgatene, på Nordnes og Nøstet, og reservere plassene til bildeling, HC-plasser, håndverkere og varelevering
- jobbe opp mot statlige myndigheter for å kunne stille krav om parkeringsavgift på privat grunn, for eksempel på kjøpesentre
- fjerne eller redusere parkering i gater hvor kollektivtrafikk eller nødetater sliter med fremkommelighet på grunn av parkerte biler
- sikre flere enveiskjørte gater, men tillate at syklistene sykler mot kjøreretningen
- senke makstaket på antallet parkeringsplasser per 100 m² bolig i rullering av KPA og fjerne minimumskrav for parkeringsplasser i sentrumssoner
- stille krav om at nybygg og bygg under rehabilitering med parkeringsplasser skal tilrettelegges for lading der dette er relevant
- arbeide for at staten har fullt trøkk på trafikk- og rassikker vei og jernbane hele veien mot Voss
- jobbe for at staten bygger tofelts vei i stedet for fire felt mellom Bergen og Trengereid
- jobbe opp mot staten for å forlenge Fløyfjellstunnelen fra Sandviken til Eidsvåg og på den måten fredeliggjøre sentrum og spesielt Torget/Bryggen
- si endelig nei til ny firefelts Ringveg øst og heller prioritere en nedskalert ringvegløsning gjennom å utbedre Grimesvingene og andre strekk mellom Vågsbotn og Fjøsanger, uten å utvide veikapasiteten
- si nei til alle kapasitetsutvidende motorveiprosjekter, blant annet Hordfast
- at statlige og regionale myndigheter skal ta et større helhetlig ansvar for planlegging av logistikk og gods. Vi vil si nei til å bygge ned mer natur for disse formålene og jobbe for mer arealeffektiv drift av eksisterende næringsarealer

Kapittel 3: Et grønt nærings- og arbeidsliv

Et miljøvennlig næringsliv som opererer innenfor naturens tålegrense er det eneste som kan trygge arbeidsplasser, verdiskaping og velferd på lang sikt. Det er viktig at det legges til rette for nyskapende næringsvirksomhet i Bergen. Vi vil satse på forskning og innovasjon som gir arbeidsplasser i hele byen. I stedet for en bruk-og-kast-økonomi vil vi redusere uttaket av nye ressurser og bevare de vi allerede har til rådighet gjennom en overgang til en sirkulærøkonomi.

Vi vil arbeide for et arbeidsliv for alle. Vi vil verne om de grønne jobbene som hører til IT-konsulentene som gjør at du ikke må lese dette på papir, skomakeren på hjørnet, turistguiden på Bryggen og andre grønne yrker i servicenæringen som ikke bidrar til utslipp og som holder de grønne arbeidsplassene gående. Tilgangen til en jobb skal være basert på kompetanse, ikke kjønn, alder, funksjonsevne eller etnisitet. Samtidig ønsker vi å gradvis redusere arbeidstiden og vi vil i samarbeid med partene i arbeidslivet jobbe for at flere skal kunne velge redusert arbeidstid som et alternativ til høyere lønn. Bergen trenger folk med god og stadig fornyet kompetanse for å sikre en bærekraftig velferdsstat i framtiden. MDG vil jobbe for at folk i Bergen fortsetter å lære hele livet og for at nærings- og arbeidslivet har tilgang på den kompetansen de trenger.

Bergen MDG vil:

- at næringslivet skal ha forutsigbare rammevilkår
- styrke samarbeidet mellom næringsliv, skole og utdanningsinstitusjonene i Bergen
- arbeide for at nasjonale offentlige arbeidsplasser etableres i Bergensregionen og hindre flytting av private og statlige arbeidsplasser ut av fylket
- liberalisere kommunens skjenkereglement og tillate mer uteservering på kommunens arealer og jobbe opp mot fylket for å tillate mer uteservering
- legge til rette for klima- og miljøvennlig virksomhet i Bergen og gjøre Bergen kommune til en samarbeidspartner i miljøspørsmål for privat næringsvirksomhet
- utrede muligheten for å opprette et fond der potensielt forurensende virksomheter må betale inn midler, slik at man sikrer opprydning ved konkurser
- opprettholde kommunalt finansierte gründerkurs og inkludere samvirke og sosialt entreprenørskap i undervisningen
- styrke den marine klyngen i Bergen
- samarbeide med partene i arbeidslivet om å redusere normalarbeidstiden til 30-timers arbeidsuke
- fortsette kampen mot ufrivillig deltid og øke andelen hele stillinger i den kommunale delen av helse- og omsorgssektoren
- arbeide aktivt mot diskriminering og rasisme i arbeidslivet
- styrke tiltak mot svart arbeid og arbeidslivskriminalitet
- innføre mål om at minst fem prosent av nyansettelser i kommunen er ansettelser av folk som i dag står utenfor arbeidslivet. Målet skal inkludere deltidsstillinger tilpasset ulike grader av uførhet
- øke antallet lærlinger i offentlige virksomheter, og legge inn krav til lærlingeplasser hos leverandører hvor dette er naturlig
- legge til rette for at flere ungdommer kan få sommerjobb hos Bergen kommune
- frita gjenbruksbedrifter fra kommunale avgifter
- jobbe for en kunnskapsbasert og framtidsrettet utvikling og dimensjonering av utdanningene i Vestland basert på etterspørsel og behov for næringslivet i Bergen og fylket som helhet

- gjøre Bergen til den mest innovative byen innen sirkulærøkonomi og miljøvennlig forbruk gjennom å knytte sterke bånd mellom kommunen og næringslivet, stimulere til bruk av ny teknologi og nye forretningsmodeller for å redusere utslipp
- styrke klimaetaten og aktivt bruke klimabudsjettet i kommunens klima- og miljøarbeid, også i samarbeid med næringslivet
- gjøre Bergen til en mer innovativ by gjennom å støtte et mangfold av bedrifter og arbeidsplasser innen gjenbruk, ombruk, reparasjon og deling gjennom å samarbeide tett med innovasjonsmiljøer, klynger og nettverk. Vi vil stille kommunale lokaler og ressurser til rådighet for at oppstartsselskaper skal få testet og utviklet teknologi
- at enda flere gründere og oppstartsselskaper får tilgang på oppdrag fra kommunen og senke terskelen for at offentlige etater tar i bruk ny teknologi

Kapittel 4: Kommunen som kunde og eier

Bergen kommune er en stor arbeidsgiver med flere tusen ansatte, og MDG ønsker at vi som kommune skal være et forbilde for andre virksomheter. Kommunen og kommunale virksomheter kjøper varer og tjenester for store beløp, og vi vil at Bergen gjennom dette skal bidra til bærekraft i leverandørkjedene.

For MDG er det viktig at Bergen kommune har god økonomisk styring, og at vi sikrer bærekraft også i økonomisk forstand. Vi ønsker ansvarlig forvaltning, og at kommunen har orden i egen økonomi, med nødvendig handlingsrom til å møte fremtidige utfordringer.

Bergen MDG vil:

- at kommunens leverandører skal dokumentere tilfredsstillende arbeids- og lønnsvilkår i alle ledd av verdikjeden og ha gjennomsiktede eierskapsstrukturer
- at kommunens leverandører skal ha miljøsertifisering, og en plan for å bli utslippsfri senest innen 2030
- stille krav til miljøsertifiseringer som BREEAM, CEEQUAL og Svanen i prosjekter
- at Bergen kommunes økonomi skal være 50% sirkulær innen 2030 gjennom å kreve at innkjøp skal ha en taksonomiscore på over 80%
- prioritere innovasjon høyere i offentlige innkjøp, stille krav som gjør miljøvennlig teknologi konkurransedyktig og innføre andre stimulerende tiltak
- innføre shoppestopp der det er mulig i kommunen
- jobbe mot reklame i det offentlige rom
- at kommunen og kommunale virksomheter skal videreutvikle årlige klimabudsjett og regnskap som styringsverktøy for egen virksomhet
- at kommunen og kommunale virksomheter skal bedre sin egen ressurseffektivitet med hensyn på miljø. Dette forutsetter et felles målesystem for ressursbruk, avfallsmengder, samt utslipp av skadelige partikler og miljøgifter på tvers av virksomhetene for å nå målene. Kommunen skal være en pådriver for å etablere en felles nasjonal standard for ressursbruk

- at kommunale virksomheter utover økonomi også skal rapportere med hensyn til overordnede mål om ivaretagelse av natur og miljø
- at kommunen og kommunale virksomheter skal prioritere gjenbruk og stille krav om mer sirkulære produksjonsprosesser. Kompetansen på reparasjon og gjenbruk i kommunen og kommunale virksomheter må styrkes. Kommunen skal være en pådriver for fjerning av krav og reguleringer som i dag vanskeliggjør gjenbruk
- at kommunen skal være pådriver for yrkesopplæring for mer sirkulære produksjonsprosesser
- kartlegge hvor stor andel av inventar og utstyr som gjenbrukes ved offentlige nybygg og rehabiliteringsprosjekter
- utrede potensialet for gjenbruk av materialer generelt og særlig i forbindelse med rehabiliteringsprosjekter
- innføre gjenbruk som hovedregel i alle prosjekter, og stille krav om at 80% av møbler og interiør skal være gjenbruk og redesign
- sørge for 90% sorteringsgrad på kommunens bygge- og anleggsplasser og minst 70% materialgjenvinningsgrad
- gi gjenbruk et konkurransefortrinn i innkjøp og anskaffelser
- redusere etterspørselen og presset på råvarer gjennom å prioritere nye innsatsfaktorer i anskaffelser, maksimere bruk av produkter og sørge for gjenbruk av biprodukter og avfall
- at kommunen skal øke andelen fairtrade-innkjøp og beholde statusen som fairtrade-by
- stille krav om utslippsfrie bygg- og anleggsplasser, og klimabudsjettt og klimaregnskap for alle nye bygg- og anleggsprosjekt
- sette mer offensive krav til hele verdikjeden for å gjøre nye, miljøvennlige løsninger konkurransedyktige
- utforme kontrakter slik at lokale bedrifter kan være med
- at kommunen skal stimulere til mer sirkulære verdikjeder ved å introdusere konkrete målkrav til bruk av gjenvunne råvarer, sirkulære forretningsmodeller og tjenesteløsninger i alle offentlige anbud
- øke eiendomsskatten med et høyt bunnfradrag for å finansiere nødvendige klima- og miljøtiltak, utjevne sosiale forskjeller, og generelt bedre tjenestetilbudet og infrastrukturen til det beste for alle byens innbyggere

Kapittel 5: Et solidarisk samfunn

Et inkluderende samfunn krever aktiv fattigdomsbekjempelse og et sterkt sosialt sikkerhetsnett. Stadig flere barn vokser opp i fattigdom, mens de aller rikeste har økt sine formuer. Et samfunn med små forskjeller er grunnmuren for å bevare tillit mellom folk og vilje til å slutte opp om felles løsninger. Et samfunn med små forskjeller er også bedre rustet til å gjennomføre de endringene som klima- og naturkrisen krever av oss. Vil vi føre en målrettet politikk for et sosialt rettferdig samfunn, der vi bekjemper økende ulikhet, fattigdom og sosiale forskjeller. Derfor trenger vi en helhetlig og omfordelende sosialpolitikk for Bergen.

Sosialpolitikk

Vi vil at Bergen skal være en god by for alle. Da må vi kjempe mot fattigdom og sosial ulikhet, diskriminering og utenforskap, og ulike levekår i ulike bydeler. Vi vil styrke innsatsen i områder i Bergen med levekårsutfordringer, slik at alle innbyggere har

like muligheter til en god og trygg oppvekst, en god bolig, arbeid, familieliv, og en trygg alderdom.

Bergen MDG vil:

- jobbe for gjennomføring av et statlig prøveprosjekt for borgerlønn i Bergen
- styrke og videreføre Bergen kommunes områdesatsing, som bidrar til å utjevne forskjeller mellom bydeler
- jobbe for en bærekraftig og levelig sosialstønning med en årlig indeksregulering
- prioritere ekstra ressurser til barnehager og skoler i områder med levekårsutfordringer
- ha gratis kjernetid i barnehagen, særlig for barn født i familier med lavinntekt
- holde barnetrygden utenfor når man gjennomfører utmåling av hjelp til å dekke ekstrautgifter knyttet til barnas oppvekst
- styrke barnevernet i kommunen med flere ansatte og konkurransedyktig lønn
- styrke og videreutvikle kommunens tiltak for å hjelpe flere i jobb, og støtte opp om ideelle organisasjoner sine arbeidsrettede tilbud, og andre arbeidsinkluderings tiltak for folk som står langt fra arbeidslivet (f.eks. IPS, VTA)
- bedre samordningen av helse- og velferdstjenester både internt i kommunen og andre offentlige, private og frivillige aktører
- styrke Utekontaktens arbeid med utsatt ungdom
- få kartlagt borettslagenes største hinder for å gjennomføre grønne og sosialt bærekraftige oppgraderinger/tiltak. Kartleggingen skal anbefale tiltak som kan fjerne hindrene
- arbeide opp mot nasjonale myndigheter for å bedre de grønne finansieringsmulighetene for borettslag gjennom Enova, Husbanken osv.

Bedre å bo i Bergen

For mange er terskelen til boligmarkedet uoverstigelig. Vi vil føre en politikk som gjøre det mulig for alle å leie eller eie en bolig med god bokvalitet. Flere mennesker bor alene, og det kan føre til ensomhet eller gjøre det vanskelig å bo hjemme for eldre. Derfor vil vi ha flere sosiale boligløsninger, for eksempel der eldre deler fellesområder med studenter eller barnefamilier.

Bergen MDG vil:

- jobbe for at flere skal kunne omfattes av Husbankens støtteordninger for boligkjøp, slik at flere får muligheten til å skaffe sin egen bolig på det ordinære boligmarkedet
- bygge egnede og trygge hjem for rusavhengige, pasienter med samtidige rus og psykiatriutfordringer, og andre som ikke makter selv å skaffe seg en egnet bolig
- gjennomføre flere pilotprosjekter som på [Grønneviken](#) for å sikre flere deleboliger, rimeligere boliger og utleieboliger. På tomter som kommunen eier skal det stilles krav til minst 20 prosent rimelige boliger og 20 prosent kommunale boliger
- vurdere å feste bort kommunale tomter til gunstige vilkår for ikke-kommersielle boligstiftelser
- fremme utbygging av et mangfold av boformer som motvirker ensomhet, uhelse, og fattigdom, ved blant annet å tilrettelegge for samlokalisering av studentboliger med eldreomsorg og omsorgsboliger

- utrede lokale tiltak i dialog med Leieboerforeningen og andre relevante aktører for å sikre et bedre og mer rettferdig leiemarked

Medmenneskelig og kunnskapsbasert ruspolitikk

Vi trenger en medmenneskelig og inkluderende behandling av mennesker i aktiv rus i Bergen. Vi har et tydelig mål om at vi som samfunn skal hjelpe, ikke straffe, mennesker som har en rusavhengighet. Norge ligger på topp fem i Europa med tanke på overdosestatistikken, en tragisk konsekvens av feilslått ruspolitikk. Det er på høy tid å gå bort fra straffelinjen.

Siden den nasjonale rusreformen falt i Stortinget vil vi Bergen MDG aktivt løfte den lokale ruspolitikken gjennom vedtatt lokal rusreform, og at Bergen skal løfte og arbeide videre for å få vedtatt en nasjonal rusreform i Norge. Det er på tide å få på plass en kunnskapsbasert ruspolitikk som tar brukernes behov på alvor. Dette vil være et av de viktigste sosialpolitiske målene for MDG i den kommende perioden.

Rusavhengige lever gjennomsnittlig 15-20 år kortere enn folk flest. For seks av ti pasienter skyldes den høye dødeligheten fysiske sykdommer. Derfor er det viktig å forebygge og behandle både fysisk sykdom og psykisk lidelse, og slik bedre helse og livskvalitet hos mennesker med rusavhengighet.

Bergen MDG vil:

- fjerne straff for bruk og besittelse av brukerdoser av illegale rusmidler, i tråd med Rusreformutvalgets anbefaling
- at Bergen blir en pådriver for strukturert og hensiktsmessig samhandling rundt personer med samtidige rus- og psykiatriutfordringer, på tvers av forvaltningsnivåer og på tvers av offentlige, private og frivillige aktører
- jobbe for å tilgjengeliggjøre rusmiddelanalyse på mottak- og oppfølgingssentre (MO-sentre) og andre sentrale steder
- arbeide for innføring av egnede, digitale samhandlingssystemer for aktører rundt den rusavhengige og den rusavhengige selv
- gi fast årlig driftstilskudd til lokale ideelle rusorganisasjoner som arbeider for å bedre karene for rusavhengige
- jobbe opp mot nasjonale myndigheter for å få legalisert lettere rusmidler som cannabis
- jobbe opp mot nasjonale myndigheter for at Bergen skal bli prøvekommune for strengt regulert lovlig salg av lettere rusmidler som cannabis
- vurdere å etablere en samskapingskoordinator i Bergen som skal sørge for at flere offentlige og private parter inngår et likeverdig samarbeid rundt personer med rusutfordringer
- være en pådriver for å bygge nok tilpassede boliger til rusavhengige og pasienter med samtidige rus og psykiatriutfordringer, med tett, faglig oppfølging tilpasset den enkeltes behov
- styrke rehabiliteringstilbud og ettervern for rusavhengige, med fokus på kunnskapsbaserte og skadereduserende tiltak, framfor rusfrihet. En trygg bolig, riktig medisin, og tett oppfølging av fysisk og psykisk helse er hovedmålet
- legge til rette for helsehjelp for fysiske sykdommer i tilknytning til MO-sentrene og andre møtesteder for rusavhengige, slik at dette blir lett tilgjengelig

- ha gratis langtidsvirkende prevensjon til rusavhengige og sørge for god informasjon om rusmisbruk og graviditet
- gå i dialog med fylkeskommunen for å sikre et systematisk og tilgjengelig tannlegetilbud for rusavhengige, med spesialkompetanse på denne gruppen
- at LAR-systemet bør være lettere tilgjengelig for dem som ønsker det. Legene må få bruke sitt faglige skjønn til å medisinere og substitusjonsbehandle
- utvide tilbudet med sprøyterom og åpne for røykerom
- i samarbeid med spesialisthelsetjenesten styrke og videreføre ordningen med medisinsk utdeling av heroin til rusavhengige som kvalifiserer til dette tilbudet
- sørge for at ansatte og mennesker i rusmiljøet får opplæring i bruk av motgift mot overdoser, og sørge for at motgiften er tilgjengelig

Kapittel 6: Helse og livskvalitet

Miljøpartiet De Grønnes prosjekt er å skape en by hvor innbyggerne kan leve gode liv med bedre tid til det som er viktig i livet, i en verden i økologisk balanse. Alle skal kunne oppleve tilhørighet, god helse, glede og mening med tilværelsen. Forebygging av fysiske og psykiske helseplager bygger på tilgang på sunn mat og trygge nærmiljøer, fysisk aktivitet og mulighet for å drive meningsfulle aktiviteter.

Det offentlige helsetjenestetilbudet er grunnpilaren både i spesialist- og primærhelsetjenesten, og MDG vil at kommunen i hovedsak ikke skal sette helse- og omsorgsarbeid ut på anbud. Det er helt nødvendig med et sterkt og velfungerende offentlig helsetjenestetilbud som er tilgjengelig for alle, og som holder høy kvalitet. Vi vil også satse på gode og kunnskapsbaserte lavterskeltilbud særlig rettet mot psykiske plager, og et godt samarbeid med frivillig sektor og private ideelle om slike tiltak. MDG skal være et parti som kjemper for å utjevne forskjellene blant innbyggerne, og gi like gode muligheter for et friskt og godt liv.

Fastlegeordningen

Fastlegekrisen rammer våre innbyggere hardt og vilkårlig, og er kanskje det største hinderet for å oppnå god og langsiktig behandling og oppfølging for alle bergensere som trenger legetilsyn. Selv om fastlegeordningen er nasjonal, bør Bergen kommune følge opp med lokale tiltak som kan avhjelpe denne krisen. Fastlegene er bærebjelken i primærhelsetjenesten, og vi må derfor styrke ordningen for god primærhelsetjeneste. Vi ønsker å se til arbeid gjort i andre kommuner for å øke rekrutteringen til fastlegeordningen, for eksempel bør vi vurdere modellen som [Tromsø kommune har innført](#).

Bergen MDG vil:

- sikre gode rammevilkår for fastlegeordningen og god rekruttering av leger til fastlegeordningen i kommunen
- umiddelbart gå i dialog med fastlegene for å finne målrettede virkemidler
- styrke [ALIS-ordningen](#)
- gå i dialog med fastlegene om deres offentlige oppgaver og tilpasse disse oppgavene til fastlegenes kapasitet og ønsker
- vurdere kommunale ordninger med kontorer og administrativ støttebemanning for fastlegene

- arbeide for å styrke grunnfinansieringen av fastlegeordningen, fortrinnsvis gjennom nasjonale tiltak og midler
- jobbe for å forbedre informasjonsflyten mellom legetjenesten i kommunen og sykehusenes datasystemer
- redusere ventetiden ved legevaktsentralen

Psykisk helse

God helse er ikke bare fravær av sykdom. Innbyggernes psykiske helsetilstand har stor påvirkning på samfunnet, og i løpet av pandemien har vi sett en økning i både spiseforstyrrelser og andre psykiske lidelser blant de unge.

Bergen MDG vil:

- utvide tilbudet ved [Frisklivssentralen](#) slik at det omfatter flere
- satse på Familiens hus som en samhandlingstjeneste og øke det faglige samarbeidet mellom helsetjenestene
- styrke skolehelsetjenesten og tilby helsesykepleiere videreutdanning innen psykisk helse
- korte ned ventetiden på lavterskeltilbud innen psykisk helse
- støtte frivillige organisasjoner som jobber med psykisk helse blant barn og unge, og sikre god faglig tilnærming i arbeidet
- fortsette arbeidet med oppfølging av alle nybakte familier, og sikre lavterskeltilbudet knyttet til rådgivning og støtte for familier
- styrke samarbeidet med spesialisthelsetjenesten, særlig for mennesker med samtidig rus og alvorlig psykiatri

Helse og seksualitet

Seksuell helse handler om å sikre at alle skal kunne oppleve gleden ved egen seksualitet. Helsetilbudet i byen skal også ivareta alle innbyggernes rettigheter til informasjon og tilgang på prevensjon, abort, familieplanlegging og gjennomføring av svangerskap. I alle ledd av tjenestene skal det bygges kunnskap om skeiv seksualitet og kjønnsidentitet, og særlig helseutfordringer som følger av diskriminering av LHBTIQ+-personer.

Bergen MDG vil:

- styrke opplæringstilbudet i skolen på sex og samliv til å ha mer fokus på seksualitet og verdier
- tilby gratis prevensjon og nødprevensjon for alle unge
- gjøre det lettere å bli henvist til gynekologer med flerkulturell kompetanse
- vurdere å øke muligheten for bruk av selvtester for seksuelt overførbare sykdommer
- opprette en egen helsestasjon for kjønn og seksualitet
- jobbe aktivt for å få på plass et regionalt behandlingstilbud for ikke-binære og transpersoner i regionen
- forbedre kommunens informasjon om seksuell og reproduktiv helse, og sikre at tjenestetilbudet tilpasses språklig og kulturelt mangfold

Helse for eldre

Den demografiske utviklingen i Bergen vil være en stor utfordring i årene som kommer, med flere eldre enn hender som kan hjelpe. Eldres helse vil derfor påvirke hele samfunnet. Vi må både planlegge for å ivareta dem som ikke lenger kan klare seg selv, men også legge til rette for at flest mulig kan bli boende hjemme så lenge som mulig.

Bergen MDG vil:

- bygge nok sykehjemsplasser tilpasset den demografiske framskrivingen av befolkningen
- gjennom aktiv og bevisst oppgavedeling og andre nødvendige tiltak sørge for kompetent bemanning på sykehjemmene, og styrke tilbud som gir livsglede for eldre
- sikre tilstrekkelig bemanning i hjemmebaserte tjenester
- legge til rette for støtteordninger for oppgradering og tilpasning av boliger med gode hjelpemidler slik at eldre kan bli boende hjemme så lenge som mulig, inkludert innovativ teknologi
- gå inn for en robust løsning for matlevering til sykehjem og hjemmeboende eldre, både med tanke på beredskap, næringskompetanse og kvalitet
- satse på matverter som tilrettelegger og bistår under måltider for økt trivsel og matglede
- satse på gode lavterskel aktivitetstilbud for eldre, både for sosial inkludering og trivsel, og for fysisk trening, særlig forebygging av fallskader som ofte skyldes dårlig balanse
- god livskvalitet er bra for folkehelsen, og felles opplevelser på tvers av generasjoner er en kilde til livskvalitet. Vi vil utvide ordninger med samarbeid mellom barnehager, skoler og sykehjem, gjerne etter konseptet "[Livsglede for eldre](#)"
- vi vil legge til rette for sang, musikk og kontakt med dyr på alle sykehjem og jobbe for å gi alle eldre og pleietrengende som ønsker det en tur ut i naturen minst en gang i uken
- samarbeide med og støtte frivilligheten, slik at de kan spilles gode i sine roller både for unge og eldre
- teste og støtte ulike tiltak som fremmer inkludering, dialog og fellesskap over delte måltider og motvirke ensomhet
- satse på musikkterapi, samt bruk av kunstneriske uttrykksformer som helsefremmende tiltak for både eldre på sykehjem og hjemmeboende eldre
- utrede mulighetene for å bygge demenslandsbyer
- sikre bedre tilgang på både lege- og psykologtjenester for beboere på sykehjem
- styrke kommunens kompetanse og tjenester innen eldres psykiske helse

Kapittel 7: Oppvekst, barnehage og skole

Alle barn har rett til en god start i livet, og barndommen i seg selv har en viktig egenverdi. Samtidig legger den grunnlaget for hvordan livet skal utvikle seg gjennom ungdoms- og voksenlivet. Grønn oppvekstpolitikk handler om å ta vare på barnas nysgjerrighet og læringslyst og å se hvert enkelt barns forutsetninger og behov, både i og utenfor skole og barnehage. Skolen skal utvikle grunnleggende holdninger, verdier og kompetanse som enkeltmennesket og samfunnet trenger og har glede av.

OPPVEKST OG BARNEHAGE

Vi vil redusere unødvendig rapportering og byråkrati for å sikre mer tid til barna og til faglig planlegging. Aktiviteten skal i større grad baseres på tillit til pedagogenes fagkunnskap om hva som er best for hvert enkelt barn og mindre på målstyring og byråkratiske ordninger. Det er også viktig å sikre barnehagene god bemanning både med pedagoger og fagarbeidere.

For å gi barna mer ro og tilhørighet, vil vi stoppe byggingen av basebarnehager. Naturen er en kilde til livskvalitet og læring, og vi vil fremme bruk av naturen som en viktig del av barns hverdag. Barn skal først og fremst gå i barnehage i eget nærmiljø.

Bergen MDG vil:

- satse forebyggende på barns utvikling ved å ansette spesialpedagoger i barnehager, med prioritet av barnehager i levekårsområder
- at flere barnehager skal ta i bruk naturen og nærmiljøet for å fremme barnets utvikling
- sikre god bemanning av pedagoger og fagarbeidere i kommunale barnehager, særlig i områder med mange familier med lav inntekt
- utvide tilbudet med [Åpen barnehage](#)
- være positiv til at ikke-kommersielle fribarnehager, som Steinerbarnehager og naturbarnehager, kan etablere seg i Bergen
- øke andelen kommunale barnehager
- sikre mulighet til barnehageplass innenfor en nærkrets
- at de ansatte i barnehager og skoler skal være med fra begynnelsen når man tegner og planlegger bygg og uteområder
- sikre at alle barnehager med høy andel minoritetsspråklige barn skal få tilbud om støtte fra migrasjonspedagoger

EN GRØNN SKOLEHVERDAG

Barna er vår viktigste ressurs og vi vil skape et godt liv for barn og unge. Vi vil ha en skole som gir muligheter til lek, læring og utvikling, og ta mobbing, vold og rasisme på alvor. Ved å fokusere mer på ulike former for læring gjennom faglig fordypning, lek og aktiviteter og mindre målstyring legger vi grunnlaget for god læring gjennom livet. Vi vil gi pedagogene i klasserommet tillit, det er de som kjenner elevene best og vet hvilke muligheter hver enkelt elevgruppe har. Vi vil øke lærerens muligheter til å ta i bruk lokalmiljøet som en læringsarena, etablere en skolehage ved alle skolene i Bergen og fase inn et gratis plantebasert skolemåltid hver dag.

Undervisningen i Bergensskolen skal gi mulighet til en god digital opplæring som øker elevenes evner til å reflektere kritisk i møte med den store mengden med informasjon som er tilgjengelig i dag. Vi ønsker å satse på teknologi og maskinvare som gir anledning til vedlikehold og reparasjon.

Bergen MDG vil:

- gi alle skoler mulighet til å etablere en skolehage, gi skolene tilstrekkelig hjelp til å organisere drift og bruk av skolehagene i en pedagogisk hverdag, og introdusere skolehage som et eget valgfag i skolen

- styrke veiledning og rådgivning for valg av utdanning på ungdomsskolen
- satse på skolebibliotekene og flere skolebibliotekarer
- arbeide for å redusere bruken av lekser i Bergensskolen og for mer bruk av andre sluttvurderingsformer enn skoleeksamen
- fremme kunnskapen om plantebasert kosthold i skolene gjennom undervisningen i mat og helse. Bergensskolene skal avvise læremateriell fra kjøttindustrien sine interesseorganisasjoner
- prioritere de spesialpedagogiske tjenestene på skolen med tilstrekkelig bemanning og ressurser for å sikre et godt tilbud
- at alle skoler og barnehager adopterer et område i nærmiljøet gjennom [RyddeNorge](#)
- videreføre kommunens samarbeid med Svøm Bergen for å sikre god svømmeopplæring for elevene i Bergen
- videreføre kommunens samarbeid med Sykkelkids, og arbeide for at flere skoler får mulighet til å få Sykkelkids på besøk
- videreføre kommunens samarbeid med LIM-prosjektet, og arbeide for å utvide tilbudet til flere skoler
- videreføre tilbudet med Guttas campus
- redusere sentralstyring, kartlegging og rapportering
- arbeide for å etablere en fast mentorordning for nyutdannede lærere ved alle skoler
- sikre at lærere får mulighet til etter- og videreutdanning
- starte opplæringen i begge målformer tidligere enn i dag
- at Bergen kommune skal ha en liberal holdning til ikke-kommersielle friskoler som ønsker å etablere seg i kommunen
- jobbe for mest mulig aktivitetsbasert læring i skolen
- fase inn et gratis plantebasert skolemåltid hver dag og arbeide for at dette skal bli statlig finansiert
- styrke den flerkulturelle kompetansen blant lærere og andre ansatte på skolene, ansette flere minoritetsrådgivere, og bekjempe rasisme i skolegården
- jobbe for en livssynsåpen grunnskole hvor alle er inkludert
- styrke samarbeidet mellom skolehelsetjenesten, rådgivertjenesten og eksterne tjenester som for eksempel BUP og barnevern
- gi flere ressurser til elev- og mobbeombudet og utvide dette til grunnskolen
- gi skolene mulighet til å øke elevenes digitale kompetanse
- sikre gjenbruk og reparasjon av teknologi og maskinvare i skolen
- skoler i Bergen kommune skal være mobilfrie
- gi lærerne mulighet til kompetanseheving i bruk av digital teknologi
- sikre elevene tilgang på digitale ressurser i skolen
- at elevene ikke skal ha opplæring på skjerm før 4. klasse, utover det som er nødvendig for å utvikle digitale ferdigheter
- at SFO i større grad skal være en arena for lek, sosialt samvær og fysisk og kulturell utfoldelse
- sikre tilstrekkelig bemanning på SFO, slik at kommunens krav til skolefritidsordningen kan ivaretas
- at familier med lav inntekt får gratis eller sterkt reduserte satser på SFO
- gi skolene rom til å ansette flere miljøarbeidere
- innføre forsøksordning med elevmegling i ungdomsskolen for håndtering av konflikter og mobbing
- jobbe for universelt utformede skoler, både når det gjelder bygg, læringsmiljø og pedagogikk

Kapittel 8: Idrett og friluftsliv

Vi ønsker en idrett for alle, og vi vil derfor prioritere breddeidrett. Det er viktig at barneidretten fremmer idretts glede. Vi vil også utvide tilbudet med Fysak og arbeide for at det skal etableres et Fysak-tilbud som er lett tilgjengelig for barn og unge i alle bydeler. Vi vil kjempe for at alle barn får mulighet til meningsfulle fritidsaktiviteter uavhengig av familieøkonomi, prioritere å rehabilitere eksisterende idrettsanlegg framfor å bygge nytt, og ved nybygging satse på flerbruksanlegg som ikke bygger ned natur. Samtidig vil vi tilrettelegge for mer friluftsliv som bidrar til større naturglede og økt folkehelse blant innbyggerne.

Bergen MDG vil:

- prioritere breddeidretten, og støtte tiltak som kan fremme idretts glede for fysisk aktivitet hos barn og unge
- tilrettelegge for egenorganisert idrett
- utvide tilbudet, tilgangen og åpningstidene for utlån av fritidsutstyr og sikre at utlånstilbudet er tilpasset for familier med barn og unge med funksjonsvariasjoner
- stille krav om at idrettslag som nyter kommunal støtte eller benytter kommunale arenaer, skal etablere gjenbruksmarkeder for drakter og utstyr
- utvide tilbudet med Fysak og arbeide for å få etablert et Fysak-tilbud som er lett tilgjengelig for barn og unge i alle bydeler
- utvide tilbud for barn og ungdom som ønsker å drive med e-sport
- at utbygging av nye idrettsanlegg skal være lett tilgjengelig med gange, sykkel og kollektiv for å sikre god tilgang
- at utbygging av nye idrettsanlegg ikke skal bygge ned natur
- skifte ut all bruk av plastbasert ifyll i kommunale kunstgressbaner med biologisk nedbrytbart materiale
- forsøke å utforme lekeområder på en slik måte at fallunderlag ikke er nødvendig, og finne andre alternativer enn gummideppe på lekeplasser og skolegårder dersom fallunderlag kreves
- sikre godt informasjons- og veiledningsarbeid om tilrettelegging av aktiviteter for barn med funksjonsvariasjoner overfor idrettslag og pårørende
- arbeide for god koordinering og samhandling mellom kommunal fritidstilrettelegging for barn med funksjonsvariasjoner og andre relevante aktører som arbeider med de samme barna
- arbeide for at økonomi ikke er en barriere for deltakelse på fritidsaktiviteter som nyter kommunal støtte eller benytter kommunale arenaer
- prioritere å rehabilitere eksisterende idrettsanlegg framfor å bygge nytt, og ved nybygging satse på flerbruksanlegg
- bidra til å utvide og oppgradere Friluftslivets hus
- kartlegge, verne, tilrettelegge og vedlikeholde urbane, nære naturområder
- videreføre satsingen på friluftsliv i skolen gjennom å gi alle skoler i Bergen mulighet til å holde "ferskingkurs i friluftsliv" med turlaget

Kapittel 9: Nærkulturbyen

Grønn kulturpolitikk skal stimulere skaperkraft og deltagelse og støtte opp om hele bredden i det bergenske kulturlivet. Kulturpolitikken skal bidra til å skape gode møteplasser mellom mennesker, tilrettelegge for nysgjerrighet, skaperglede og frie ytringer. Vi vil styrke ordninger spesielt rettet mot grupper som ikke oppsøker kunst og kultur til vanlig, og særlig satse på gode tilbud for barn og unge. Vi skal sørge for god infrastruktur og videreutvikle mangfoldet av kunst og kultur som skapes og vises i Bergen. Gjennom å satse på nærkultur skaper vi en by der folk bruker mer tid på konserter, forestillinger, utstillinger eller korøving, og mindre på prestasjons- og forbruksjag. Vi vil også kombinere krav og stimuleringsmidler for å legge til rette for at kulturlivet skal kunne kutte utslipp og bli enda grønnere!

Kunst og kultur

Skapende og utøvende kunstnere og kulturarbeidere utgjør grunnmuren i kulturlivet, og det offentlige har et spesielt ansvar for å sikre kunstnerisk frihet. Politikere skal holde en armlengdes avstand til kunstfaglige vurderinger, men sikre trygge rammer med finansierings-, utdannings- og arbeidsmuligheter i Bergen. Samtidig må vi sikre gode arbeidsvilkår for kulturarbeidere og passe på at kommunen er en trygg oppdragsgiver for offentlige innkjøp av musikk, kunst og kultur. Vi vil arbeide for å få mest mulig miljøvennlige kulturarrangementer og gode rammevilkår for amatørkulturen i Bergen.

Bergen MDG vil:

- styrke støtteordningene for kunstnere, kunstnerorganisasjoner og institusjoner innenfor alle kulturfelt, spesielt det frie feltet
- støtte aktivt opp om lokal film- og tv-produksjon, og jobbe for et Filmens Hus i Bergen
- sikre et godt og bredt kulturtilbud i hele kommunen, med omreisende og faste institusjoner, profesjonelle tilbud og amatørgrupper
- bidra til tilstrekkelig tilgang på atelier, fellesverksteder, øvingsrom, konsertlokaler og lydstudioer gjennom støtteordninger og bruk av kommunens egne bygg til kulturformål
- ta initiativ til en eller flere åpne scener i byrommet som kan skape tettere kontakt mellom artister og bylivet, for eksempel mer musikk i musikkpaviljongen
- utvikle Kulturkvartalet Verftet til Norges mest bærekraftige kulturhusklynge, med et mangfoldig tilbud av kunst og kultur for innbyggere og besøkende i byen vår
- jobbe aktivt opp mot nasjonale myndigheter for å rette opp den økonomiske skjevfordelingen mellom kulturinstitusjoner i hovedstaden og andre byer, og for å forsikre at avbyråkratiserings- og effektivitetsreformen (ABE-reformen) ikke gjeninnføres
- bygge kulturhuset i Fyllingsdalen, utrede kulturhus i Indre Arna, og styrke det lokale kulturtilbudet i de områdene i byen med dårligst dekning i dag
- skape et inkluderende kulturliv gjennom fortsette å stille krav om at kommunens kulturtilskuddsordninger skal komme både nye og etablerte aktører til gode, at tilskuddene skal tilfalle et mangfold av aktører, og at tilskuddene skal bidra til å gjøre kunst og kulturopplevelser tilgjengelig for et mangfoldig publikum
- fortsette å stimulere kulturlivet til å redusere sitt klima- og miljøfotavtrykk gjennom krav og støtteordninger, og stille miljøkrav til leietakere som bruker kommunal grunn til arrangementer

- fortsette å jobbe for en levende by med kultur, folkeliv og lek i byrommene gjennom tilskudd til blant annet flere lokale festivaler, utekonsertar, utescener og kunstuttrykk i byrommene
- satse på bibliotekene gjennom å utvide åpningstidene og sikre kompetent og tilstrekkelig bemanning ved biblioteksfilialene i bydelene
- utvide bibliotekets virksomhet til også å innebære utleie av utstyr og verktøy for å stimulere til mer gjenbruk og reparasjon
- ta vare på den bergenske kulturarven, blant annet gjennom tilskudd til vedlikehold av byens museer
- videreføre arbeidet med å formidle musikk, kunst og kultur til eldre gjennom Den kulturelle spaserstokken
- styrke de lokale kulturkontorene for å bidra til å realisere flere nabolagsinitiativ
- arbeide for at Ekserserhuset blir gjenreist i henhold til bystyrevedtaket på krigsskadetomten på Nøstet som et lavterskeltilbud for amatør- og lokalkultur
- jobbe aktivt opp mot nasjonale myndigheter for å realisere et egnet nybygg for Griegakademiet, i samlokalisering med Fakultet for kunst, musikk og design
- se til at scenekunsthuset Sentralbadet realiseres innen planlagt tidshorisont
- satse på bruk av kunstnerisk kompetanse innen helsefeltet, oppvekstfeltet og i utviklingen av gode nærmiljø

Kulturtilbud for barn og unge

For MDG er det særlig viktig å sikre at barn og unge har mulighet til å delta i og oppleve kunst og kultur. Det må være lav terskel for å kunne både skape og glede seg over et mangfold av kulturuttrykk, på tvers av kulturell bakgrunn og generasjoner. Bibliotekene og kulturskolene er viktige, både som kulturformidlere og sosiale møteplasser. Vi vil skape flere arenaer der barn og unge uansett bakgrunn og interesser kan være kreative, og styrke kulturskolens arbeid med å rekruttere bredere enn i dag.

Bergen MDG vil:

- støtte institusjoner der kulturer møtes og samarbeider, for eksempel Fargespill og Bergen Internasjonale Kultursenter (BIKS)
- videreføre arbeidet med å formidle musikk, kunst og kultur til barn og unge gjennom Den kulturelle skolesekken og Den kulturelle bæremeisen, og sørge for at kunstnerne ikke blir pålagt uønsket og til dels ulønnet ekstraarbeid i forbindelse med produksjonen
- skape flere rusfrie, lavterskel møteplasser og arrangementer for ungdom, for eksempel gjennom flere ungdomsklubber, konsertar og sommerleire
- jobbe for å utvide tilbudet for ungdom som vil møtes for å drive med gaming, e-sport og spill, blant annet ved å støtte opp om Spillhuset i Bergen og Bergen Spillfestival
- opprette flere lovlige grafittivegger, og styrke tilbudet om grafittikurs for barn og unge
- gjøre Kulturskolen mer inkluderende ved å aktivt rekruttere inn underrepresenterte grupper, utvide ordningen for gratisplass og senke prisen på instrumentleie, samt arbeide for å øke tilbudet på skolene i SFO-tiden
- jobbe for at skoler og andre offentlige lokaler i større grad skal kunne tas i bruk til kulturaktiviteter

Kapittel 10: Mangfoldsbyen

Vi ønsker oss et samfunn der alle skal kunne delta i arbeidslivet, samfunnslivet, det frivillige, og på sosiale arenaer. Derfor må vi legge til rette for at alle uavhengig av funksjonsnedsettelse, legning, kjønn, seksualitet, etnisitet, alder, tilhørighet til religion eller livssyn, språk og kulturell bakgrunn skal få denne muligheten. Patriarkalske strukturer fører til undertrykkelse som særlig rammer kvinner og jenter, samt alle inter-, trans- og ikke-binære borgere. Vi kjemper for et fritt samfunn, der ens kjønnsidentitet avhenger av selvdefinisjon, og menneskers sosiale status ikke bestemmes av hvordan en person oppfører seg eller ser ut.

En feministisk by

MDG er et feministisk parti som vil bekjempe alle former for diskriminering, og føre en normkritisk og feministisk politikk for å bygge ned frihetsberøvende maktstrukturer. Kvinner tjener systematisk dårligere enn menn, og kvinner har historisk sett vært usynlig i det bergenske bybildet. For oss er det viktig at byrommene i større grad gjenspeiler mangfoldet i Bergen og at lønnsforholdene i kommunen er reelt likestilt.

Bergen MDG vil:

- løfte lønnsnivået i kvinnedominerte yrker
- at en i alle relevante kommunale saker skal vurdere mulige konsekvenser for likestilling mellom kjønnene
- ha en feministisk tilnærming til byutviklingen, som et verktøy for å skape en by som er god og tilgjengelig for alle, og som inkluderer flere grupper i planleggingen
- sørge for å ha et stabilt og trygt akutt overnattingstilbud til mennesker som trenger dette i byen vår. Særlig kvinner i rus og/eller som selger sex trenger et trygt sted å sove
- styrke satsingen på kunst i offentlige rom gjennom en permanent videreføring av Kvinner på sokkel-prosjektet, og styrke satsingen på kunst i kommunale byggeprosjekter og byromsoppgraderinger
- at ingen nye gater skal oppkalles etter menn. Nye eller eksisterende gater og plasser skal oppkalles etter historiske bergenskvinner
- opprettholde krisesenteret i kommunal regi
- øke kompetansen i kommunen på å avdekke og bekjempe seksuell trakassering og seksuelle overgrep

Regnbuebyen

Bergen skal være en god by for skeive, og tilrettelegge for mangfold. Bergen skal være Norges regnbueby hvor alle skal kunne leve ut sin seksuelle orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk uten fare for å bli diskriminert eller trakassert. Det trengs fortsatt kompetanseheving om kjønns- og seksualitetsmangfold i det offentlige og vi må fortsette det systematiske arbeidet mot diskriminering av skeive.

Bergen MDG vil:

- opprette en egen helsestasjon for kjønn og seksualitet og jobbe aktivt for å få på plass et regionalt behandlingstilbud for ikke-binære og transpersoner i regionen
- sikre god kompetanse på seksuell, reproduktiv helse og funksjonsvariasjon i helsetjenestene
- gi økonomisk støtte til organisasjoner som jobber for kjønns- og seksualitetsmangfold, som for eksempel FRI og Skeiv ungdom, og åpne for at disse organisasjonene skal kunne drive informasjonsarbeid i grunnskolen
- åpne for at organisasjoner som jobber for kjønns- og seksualitetsmangfold kan bidra til å øke kompetansen om ulike former for seksuell orientering og kjønnsidentitet (LHBTIQ+) hos ansatte i den kommunale eldreomsorgen
- arbeide for kjønnsnøytrale toaletter og garderober i kommunens bygninger
- arbeide opp mot nasjonale myndigheter for å forby konverteringsterapi, og stanse økonomisk støtte til organisasjoner som driver med slik virksomhet
- stanse økonomiske støtte til organisasjoner og andre aktører som ikke aksepterer ansatte som lever i skeive parforhold
- sikre at alle ansatte i helse- og sosialtjenestene skal ha nødvendig kompetanse om kjønns-, relasjons- og seksualitetsmangfold
- arbeide for at helsetilstand og atferdsmønster skal være avgjørende for hvorvidt en kan bli blodgiver, ikke kjønn eller seksuell orientering

Rettigheter for personer med funksjonsvarians

Bergen skal være en tilrettelagt, universelt utformet og tilgjengelig by for alle uansett funksjonsnivå. Mennesker med nedsatt funksjonsevne er en mangfoldig gruppe med ulike og sammensatte behov, og vi vil jobbe for at ingen blir funksjonshemmet i møte med samfunnet. Tjenestetilbudet må tilpasses behovet til den enkelte. BPA, eller brukerstyrt personlig assistanse, skal være et viktig likestillingsverktøy for å øke deltagelse og selvstendighet.

Bergen MDG vil:

- at tilbudet om brukerstyrt personlig assistanse (BPA) skal finansieres av staten, være universelt og ikke avhenge av alder, kjønn eller postadresse til de som trenger ordningen
- satse på og styrke BPA-ordningen. BPA bør være det likestillingsverktøyet det er ment å være, og fritid og samfunnsdeltagelse skal vektlegges i større grad
- arbeide for at elbil, elsykkel og andre miljøvennlige, mobile enheter skal bli tilgjengelig for folk som trenger tilrettelagte transportmuligheter, blant annet gjennom NAVs ordninger
- gjøre offentlig transport tilgjengelig for alle uavhengig av funksjonsvariasjon
- gjennomgå praksis for utstedelse av HC-parkeringsbevis i Bergen
- alltid universelt utforme private og kommunale nybygg og sikre bedre tilrettelegging i eksisterende kommunale bygg, for eksempel med teleslynge
- sikre tilstrekkelig utbygging av kommunale boliger som er tilrettelagt for personer med nedsatt funksjonsevne
- undersøke muligheten for SMS-tjeneste ved Bergen legevakt
- gi tilskudd for å gjøre flere av byens kulturarenaer universelt utformet, inkludert tiltak for å tilgjengeliggjøre opplevelser for personer med nedsatt hørsel
- at Bergen skal jobbe helhetlig, strukturert og langsiktig mot målet om å samordne tjenester og tilbud for personer med funksjonsnedsettelse.

Samhandlingsstrukturene skal gå på tvers av forvaltningsnivåer, og på tvers av offentlige, private og frivillige aktører

En trygg havn for mennesker på flukt

Vi vil at Bergen skal ta imot flere flyktninger, og vil legge press på regjeringen for at vi i fellesskap kan ta et større ansvar internasjonalt. Klimakrisen vil føre til flere mennesker på flukt og disse menneskene mangler et internasjonalt rettsvern. Vi vil jobbe for en rausere og mer human flyktningpolitikk. Vi skal være en trygg havn for dem som flykter fra krig, forfølgelse og andre humanitære katastrofer i resten av verden.

Over 70 millioner mennesker er på flukt, halvparten av disse er barn. Mange av barna ender opp med å miste sine voksenpersoner og må flykte alene. Disse barna står i en svært sårbar situasjon, både når de flykter, men også når de ankommer landet. Vi ønsker derfor å styrke rettighetene til barn på flukt.

Bergen MDG vil:

- bosette minst det antallet staten ber oss om, og jobbe for at Norge skal ta imot flere flyktninger i henhold til anbefalinger fra FN
- legge press på staten for en humanisering av det statlige mottaksapparatet for asylsøkere, blant annet gjennom at satsene for beboere på asylmottak heves for å unngå sult og varig fattigdom
- jobbe opp mot staten for en ny amnestiordning for lengeværende asylsøkere. Ordningen må gi en varig oppholdstillatelse, og minst gi amnesti til voksne asylsøkere som har vært lengre enn 7 år i landet, og til barn som har vært over 4 år i landet
- ta særlig ansvar for de mest sårbare flyktningene som skeive flyktninger, religiøse konvertitter, flyktninger med funksjonsvariasjon eller utviklingshemninger og andre sårbare grupper
- utvide ordningen med [Fribyforfatter](#) til kunstnere som jobber innenfor andre typer sjangre
- at kommunen skal ha en bedre beredskap for å kunne ta imot store antall flyktninger på kort tid. Dette kan for eksempel organiseres ved at man i perioder med lave ankomsttall benytter mer ressurser til integrerings- og kvalifiseringsrettet arbeid, mens man i perioder med høye ankomsttall dreier mer ressurser inn mot bosetting og oppfølging av nyankomne
- øke støtten til Helsesenter for papirløse migranter og sørge for at papirløse migranter i Bergen får tilgang på grunnleggende helsehjelp i kommunale tjenester og medisiner basert på helsefaglige vurderinger, yrkesetiske retningslinjer og menneskerettslige prinsipper
- jobbe opp mot nasjonale myndigheter for å endre lovverket for papirløse migranter og sikre en eksplisitt rett til forebyggende og kurative helsetjenester i primær- og spesialisthelsetjenesten, inkludert retten til å stå på fastlegeliste
- enslige mindreårige flyktninger skal få en særlig tett oppfølging, og prinsippet om barnets beste skal alltid veie tyngst i enhver sak som omfatter barn
- sikre god språkopplæring for nyankomne flyktninger
- støtte organisasjoner som jobber med inkludering av flyktninger og innvandrere, og sørge for at kommunens tjenester informerer målgruppen om tilbud i frivillig regi
- styrke tilbudet om gratis rettshjelp gjennom at Jussformidlingen innlemmes i kommunens arbeid med flyktninger

Et inkluderende samfunn

Innvandring bringer med seg et mangfold som beriker og styrker byen vår. Det gjelder enten mennesker kommer hit for å jobbe, internasjonale studenter eller fordi de flykter fra krig og forfølgelse og har et beskyttelsesbehov. Alle utredninger av norsk integrerings- og innvandringspolitikk viser at det aller viktigste for å sikre økonomisk og sosial bærekraft i innvandringspolitikken er å styrke integreringen. Effektiv inkludering av voksne innvandrere i arbeidslivet øker sannsynligheten for at nye bergensere får gode forutsetninger i arbeidslivet og motvirker utenforskap, fattigdom og økende forskjeller i samfunnet. Derfor vil MDG jobbe for å ansvarliggjøre private og offentlige aktører for å forsterke arbeidet med inkludering i arbeidslivet.

Bergen MDG vil:

- opprette flere praksisplasser og arbeidskvalifiserende tiltak i kommunal regi
- sørge for et særlig fokus på å sikre kvinner med minoritetsbakgrunn tilknytning til arbeidslivet
- sikre positiv særbehandling for ansettelse av personer med innvandrerbakgrunn
- styrke samarbeidet med frivillige organisasjoner om integreringstiltak og gi økte tilskudd til organisasjoner som arbeider med å avdekke og forebygge rasisme, jobber med integrering, utøver flerkulturelle aktiviteter eller jobber for å inkludere personer med minoritetsbakgrunn
- utvide retten til norskopplæring til alle som velger å bosette seg i landet, uavhengig av om de er flyktninger eller ikke
- tilpasse introduksjonsprogrammet slik at personer med innvandrerbakgrunn får bedre mulighet til å praktisere og anvende sin kunnskap
- gjøre friluftsliv til en del av introduksjonsprogrammet for innvandrere i Bergen for å bidra til inkludering og fellesskap
- evaluere kravet til B2-nivå i norsk for sykepleiere, helsefagarbeidere og SFO-ansatte i kommunens tjenester for å øke innvandrerandelen i arbeidslivet
- opprette et tverrfaglig operativt team for å ivareta personer som rammes av negativ sosial kontroll eller æresrelatert vold

En tros- og livssynsåpen by

Tros- og livssynsfrihet er grunnleggende i et mangfoldig og liberalt demokrati. Uansett religion eller livssyn bør alle sikres mulighet til å motta åndelige eller eksistensielle samtaler i livskriser og markere livets faser i egnede lokaler. Vi arbeider for et samfunn der det er rom for hele mennesket, også for den enkeltes religiøse identitet eller livssyn. Enhver skal ha en selvsagt rett til å utøve sin religion, tro eller overbevisning, enten det er alene eller i fellesskap med andre.

Bergen MDG vil:

- jobbe for stabile og likestilte rammebetingelser for tros- og livssynssamfunnenes virksomhet
- sikre støtte til organisasjoner som arbeider for god dialog mellom tros- og livssynssamfunn i Bergen

- sikre støtte til organisasjoner som arbeider for å styrke kvinner og skeives rettigheter innenfor tros- og livssynssamfunn
- legge til rette for at alle har tilgang til stillerom og seremonirom etter behov knyttet til ritualer ved de store overgangene i livet gjennom å sikre tilstrekkelig tilgang på verdige og livssynsåpne seremonilokaler og stillerom som kan benyttes av alle
- i samarbeid og dialog med tros- og livssynssamfunn i Bergen, arbeide for et livssynsåpent hus i Bergen som kan være en møteplass for dialog mellom tros- og livssynssamfunn og tilby livssynsåpne seremonirom til leie
- arbeide for et fast tilbud om livssynsbetjening i sykehjem, sykehus, fengsel og i forsvaret, med mål om likeverdige tjenester
- jobbe for at gravplassforvaltningen er reelt livssynsnøytral for alle kommunens innbyggere

En antirasistisk by

De Grønne er et antirasistisk parti som jobber for et samfunn uten rasisme og diskriminering. Enkelte grupper er systematisk mer utsatt for alvorlige krenkelser enn andre i dagens samfunn. Vi vil styrke innsatsen mot trakassering, trusler og vold basert på gruppetilhørighet, religion, kjønn, funksjonsevne eller hudfarge, i skolen, arbeidslivet og rettsstaten.

Bergen MDG vil:

- at kommunens tjenestetilbud skal være særlig oppmerksom på situasjonen til spesielt utsatte grupper, slik som skeive flyktninger og andre doble minoriteter
- styrke arbeidet mot rasisme, antisemittisme, antisiganisme og annen kulturell, religiøs eller etnisk basert diskriminering i arbeidslivet, på boligmarkedet, i skole, politi og helsevesen
- legge vekt på mangfold og inkludering i ansettelsesprosesser i kommunen
- at Bergen kommune skal ta initiativ til et samarbeid på tvers av offentlige og private arbeidsgivere om å utvikle beste praksis for ikke-diskriminerende ansettelsesprosesser
- jobbe for at politiet innfører kvitteringsordning for å avdekke fordomsfulle rasistiske mønstre
- øke tilskuddet til [Diskrimineringshjelpen og Meglingsbenken](#) (DiMe), som er en trygg og støttende arena der det tilbys lavterskel og gratis rettshjelp for folk som er utsatt for rasisme, diskriminering eller hatefulle ytringer
- følge opp kommunens handlingsplan mot muslimhat, blant annet gjennom økte tilskudd til skolebesøk i moskeer

Kapittel 11: Demokrati og deltakelse

Et blomstrende lokaldemokrati

Mange opplever at det er for vanskelig å engasjere seg i politiske prosesser. Vi vil derfor styrke lokaldemokratiet og gjøre det enklere for innbyggerne å engasjere seg i politikk. Gjennom engasjement og deltakelse kan vi sammen skape et bedre samfunn for alle bergensere.

Bergen MDG vil:

- videreutvikle håndteringen av innbyggerinitiativ og sørge for at innbyggerforslag i saker som er relevante for kommunen blir behandlet i bystyrets organer
- senke stemmerettsalderen til 16 år i lokalvalg
- innføre offentlig lobbyregister for møter med politikere
- at heltidspolitikere bør jobbe én uke i praksis ved en relevant arbeidsplass i løpet av valgperioden
- gjennomgå lønnsnivåene til politikere med mål om å redusere lønnskostnadene og redusere forskjellene mellom laveste lønnsnivå og topplønnen blant politikere og kommunalt ansatte
- innføre et prøveprosjekt med deltakende budsjettering i Bergen, etter modell fra [bydel Tøyen i Oslo](#)
- gjeninnføre formannskapsmodellen som styreform i Bergen kommune

Personvern og digitalisering

Det offentlige Bergen skal være åpent og tilgjengelig. Vi må ha gode digitale løsninger og sikre at den digitale utviklingen brukes til å styrke tillit, demokrati og deltakelse. Det er avgjørende at Bergen tar i bruk ny teknologi og data på smarte måter, både for å forbedre offentlige tjenester og løse store samfunnsutfordringer.

Bergen MDG vil:

- sørge for økt digital kompetanse for ulike innbyggergrupper som for eksempel eldre, og styrke tilgangen til digitale tjenester og verktøy
- at alle digitale tjenester eller tilbud fra kommunen skal være universelt utformet. Det må sikres tilgang til eksempelvis tegnspråktolk for kontakt med kommunens tjenester gjennom videoløsning og chat
- jobbe for at det ikke gjennomføres diskriminerende eller personvernbegrensende tiltak som tilfeldige søk for våpenkontroll eller tilfeldige søk med narkotikahund på skoler
- at kommunens systemer må være bygget på både sikker kommunikasjon og sikker lagring av data, eksempelvis kryptering, for å begrense risiko for datainnbrudd eller andre fiendtlige angrep

Bergen, en by for verden

Klima- og miljøutfordringene stopper ikke ved kommune- eller landegrensene. Vi vil at Bergen skal være pådriver for samarbeid med resten av verden for å dele erfaringer og løsninger på felles utfordringer. Bergen skal være en aktiv deltaker i partnerskap med byer i andre land, og fortsette å delta i internasjonale nettverk innen inkluderings- og menneskerettighetsfeltet.

Bergen MDG vil:

- forsterke vårt skandinaviske og nordiske kulturfellesskap gjennom ulike typer samarbeid og byfellesskap
- utvikle samarbeidsprosjekter med ledende europeiske miljøbyer i løpet av fireårsperioden, sørge for utvikling av best practice på miljø- og klimaområdet parallelt med en menneskevennlig byutvikling

- stille krav om overholdelse av menneskerettigheter og [ILO-kjernekonvensjoner](#) i våre anskaffelser og globale verdikjeder
- bruke investeringene i Bergen kommunale pensjonskasse (BKP) til å gjøre verden bedre, gjennom krav til karbonnøytralitet, etikk, folkerett, dyrevelferd og bruke vurderinger av klimarisiko til å sikre trygg forvaltning av porteføljen
- delta aktivt i internasjonale nettverk som arbeider for inkludering og likestilling av minoriteter og utsatte grupper som LHBTIQ+-personer, flyktninger og mennesker med funksjonsvariasjon
- arbeide for at lovforbud mot sex mellom mennesker av samme kjønn fjernes over hele verden

Kapittel 12: Studentbyen Bergen

Bergen er ikke bare Norges vakreste by, men det er også den beste studentbyen. Vi må sørge for at alle de unge menneskene som velger å studere her blir godt ivaretatt, ikke minst helsemessig. [SHOT-undersøkelsen](#) viser at mange studenter sliter psykisk. Dette må vi ta på alvor, og sørge for tilgjengelig og kvalifisert hjelp for studentene uten lang ventetid. Vi vil at studentene våre skal skal trives i Bergen og legge til rette for at studentene kan ta i bruk mulighetene byen tilbyr uten at det går hardt utover studentenes lommebok.

Bergen MDG vil:

- samarbeide med studentsamskipnaden for å sikre at alle studenter har tilgang på helsehjelp, inkludert tilgjengelig legehjelp
- samarbeide med studentsamskipnaden for å styrke det psykiske helsetilbudet til studenter
- utvide helsestasjonstilbudet for studenter med lengre åpningstider og hevet aldersgrense slik at studenter opp til 27 år kan ta i bruk tilbudet
- arbeide for filosofisk/eksistensiell samtalepartner på universitetscampus i Bergen
- samarbeide med SAMMEN og andre aktører for å sikre studenter en forsvarlig bolig, og jobbe for en dekningsgrad på 30% av studentboliger
- gi studenter med folkeregistrert adresse i Bergen gratis bysykkelabonnement i ett år
- prisen på enkeltbilletter på kollektivtransport for studenter skal være billigere enn en voksenbillett